

„Aktualna sytuacja i perspektywy branży budowlanej w Republice Kazachstanu”

Opracowanie rynkowe sporządzone na zamówienie

Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady
Rzeczypospolitej Polskiej w Astanie,
z siedzibą Wydziału w Ałmaty

Autor raportu:

Polsko-Kazachstańska

Izba Handlowo-Przemysłowa

Warszawa, 27 czerwca, 2012 r.

Wstęp

Prezentowane opracowanie stanowi aktualną ekonomiczno-marketingową analizę kazachstańskiego rynku budownictwa oraz wyrobów i materiałów budowlanych. Przygotowane zostało z myślą o polskich i unijnych firmach świadczących usługi budowlane oraz producentach i eksporterach z krajów Unii Europejskiej reprezentujących tę branżę, którzy coraz bardziej zainteresowani są tym dość odległym, ale potencjalnie bardzo interesującym i perspektywicznym rynkiem.

Atrakcyjność Kazachstanu jako partnera gospodarczego i handlowego polega nie tylko na tym, że jest to kraj posiadający bogate złoża surowców energetycznych (węgiel kamienny, ropa naftowa, gaz ziemny) oraz rudy żelaza, miedzi, cynku, ołowiu, fosforytów, chromu, manganu, srebra i złota, a od kilku lat zajmuje pierwsze miejsce na świecie pod względem wydobycia rud uranu.

Nie decyduje o tym w największym stopniu także rozwinięty przemysł hutniczy, maszynowy, chemiczny oraz rolnictwo dostarczające surowce dla przemysłu włókienniczego i spożywczego. Obecny Kazachstan to przede wszystkim duży, i rosnący niemal z każdym rokiem, rynek budowlany, kraj o coraz większym potencjale finansowym.

O rozmiarach kazachstańskiego rynku usług budowlanych najlepiej świadczy fakt, że w 2011 r. wartość wykonanych prac budowlanych wyniosła ok. 10 mld euro i – co bardzo ważne – w ciągu poprzednich 5 lat wzrosła 2-krotnie! Tendencji zwykłej nie powstrzymał nawet ostatni światowy kryzys gospodarczy, nieco tylko ją spowolnił.

Skutki wspomnianego kryzysu trochę bardziej odczuł kazachstański rynek wyrobów i materiałów. Sytuacja w poszczególnych segmentach tego rynku była zróżnicowana. Na ogół jednak załamanie produkcji sprzedaży było krótkotrwałe i już w 2010 r. rozpoczęła się zdecydowana faza wzrostowa. Dotyczyło to m.in. rynku cementu, farb i lakierów czy stolarki budowlanej.

Pierwszy rozdział opracowania zawiera szczegółową i aktualną analizę rozwoju gospodarki Kazachstanu.

Na tym tle, w kolejnych czterech rozdziałach przedstawiono szczegółowo rozwój kazachstańskiego sektora budownictwa, rynku wyrobów i materiałów budowlanych (w ujęciu towarowym i w podziale na obwody administracyjne) oraz zaprezentowano głównych uczestników miejscowego rynku.

W rozdziale szóstym omówione zostały tendencje w kazachstańskim handlu zagranicznym wyrobami i materiałami budowlanymi, dynamika i struktura towarowa i geograficzna eksportu i importu.

W kolejnych dwóch rozdziałach zaprezentowano analizę polskiego handlu zagranicznego wyrobami i materiałami budowlanymi z Kazachstanem oraz eksportu tych produktów z państw Unii Europejskiej do tego kraju.

Rozdział dziewiąty poświęcony został przedstawieniu taryfowych i pozataryfowych warunków dostępu do poszczególnych segmentów kazachstańskiego rynku wyrobów i materiałów budowlanych dla firm z krajów Unii Europejskiej.

Z kolei rozdziały dziesiąty i jedenasty zawierają listę czołowych kazachstańskich firm sektora budowlanego oraz najważniejszych branżowych targów i imprez wystawienniczych organizowanych w Kazachstanie w latach 2012-13.

Całość uzupełniają załączniki z danymi teleadresowymi wybranych największych kazachstańskich firm sektora budownictwa oraz wzorami dokumentów handlowych niezbędnych przy eksporcie wyrobów i materiałów budowlanych z Unii Europejskiej do tego kraju.

Opracowanie ma objętość ponad 100 stron, zawiera 40 tabel i 16 wykresów.

Spis treści

1. Informacje ogólne o Kazachstanie.....	9
2. Sektor wyrobów i materiałów budowlanych w Kazachstanie.....	14
2.1 Wartość prac budowlanych	14
2.2 Budownictwo mieszkaniowe	17
2.3 Budownictwo w regionach	17
2.4 Inwestycje w budownictwie	20
2.5 Zmiany cen w sektorze budowlanym	21
3. Produkcja wyrobów i materiałów budowlanych w Kazachstanie	22
4. Materiały ściennie	26
4.1 Cement	26
4.2 Gips	29
4.3 Materiały termoizolacyjne.....	30
4.4 Cegły budowlane	30
4.5 Pustaki z betonu komórkowego	30
4.6 Płyty kartonowo-gipsowe	31
4.7 Szkło budowlane.....	31
5. Materiały dachowe.....	32
5.1 Pokrycia dachowe	32
6. Materiały wykończeniowe.....	32
6.1 Płytki ceramiczne	32
6.2 Farby i lakiery.....	33
7. Materiały uszczelniające.....	36
8. Stolarka otworowa	36
9. Produkcja wyrobów i materiałów budowlanych w Kazachstanie w podziale na regiony	41
10. Kazachstański rynek wyrobów i materiałów budowlanych – wiodące firmy.....	55

11. Kazachstański handel zagraniczny wyrobami i materiałami budowlanymi	60
11.1 Dynamika eksportu i importu	60
11.2 Struktura towarowa.....	61
11.3 Struktura geograficzna.....	69
12. Polski eksport wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu	73
13. Eksport wyrobów i materiałów budowlanych z krajów Unii Europejskiej do Kazachstanu	78
14. Dostęp do kazachstańskiego rynku wyrobów i materiałów budowlanych	85
14.1. Taryfa celna	86
14.2 Warunki pozataryfowe	90
15. Regulacje prawne	96
16. Lista największych kazachstańskich targów i wystaw w branży wyrobów i materiałów budowlanych w latach 2012-13	103
17. Ustawodawstwo związane z branżą budowlaną.....	104
18. Przydatne adresy firm kazachstańskiej branży budowlanej.....	113

Spis tabel

Zmiany PKB Kazachstanu w latach 2008-2011 (w proc.).....	11
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne Kazachstanu w latach 2008-2011	12
Wartość robót budowlanych w Kazachstanie w latach 2010-11 (w mld KZT)	14
Wartość robót budowlanych w Kazachstanie w latach 2005-10 w podziale na obwody (w mld KZT).....	15
Powierzchnia nowo budowanych mieszkań w Kazachstanie w latach 2006-10 (w mln m ²).....	17
Powierzchnia nowo budowanych mieszkań w Kazachstanie w podziale na obwody w 2010 r. (w mln m ²)	18
Liczba nowo budowanych mieszkań w Kazachstanie (w tys.).....	19
Liczba firm budowlanych w Kazachstanie w latach 2006-10 (w tys.).....	20
Nakłady na inwestycje w budownictwo mieszkaniowe w Kazachstanie w latach 2010-11 (w mld KZT).....	21
Produkcja najważniejszych materiałów budowlanych w Kazachstanie w latach 2008-10.....	23
Udziały produkcji krajowej i importu w zaspokajaniu popytu wewnętrznego na podstawowe wyroby i materiały budowlane w Kazachstanie w 2010 r. (w proc.).....	24
Produkcja cementu w Kazachstanie w latach 2004-10 (w tys. t)	26
Największe kazachstańskie funkcjonujące, budowane i projektowane zakłady cementowe (według mocy wytwórczych – w mln ton).....	27
Wolumen kazachstańskiego rynku cementu w latach 2005-11 (w mln ton)	28
Wolumen kazachstańskiego rynku farb i lakierów w latach 2005-09	33
Główni uczestnicy kazachstańskiego rynku farb i lakierów w 2010 r. (w mln KZT i proc.).....	34
Udziały produkcji krajowej i importu w zaspokajaniu kazachstańskiego popytu na farby i lakiery w latach 2004 i 2009 (w proc.)	35
Produkcja drzwi, okien, ich ram i progów z drewna w Kazachstanie i jej dynamika w latach 2005-10.....	37
Struktura asortymentowa kazachstańskiej produkcji drzwi i okien z drewna w 2010 r. (w tys. m ² i proc.).....	38
Produkcja okien, ich ram, drzwi i progów do nich z tworzyw sztucznych w Kazachstanie i jej dynamika w latach 2006-10	39

Struktura geograficzna produkcji drewnianych drzwi, okien, ich ram i progów w Kazachstanie w 2010 r. (w tys. m ² i proc.)	41
Struktura geograficzna produkcji okien, ich ram, drzwi i progów do nich z tworzyw sztucznych w Kazachstanie w 2010 r. (w tonach i proc.).....	43
Struktura geograficzna produkcji bloków drzwiowych i okiennych z aluminium w Kazachstanie w 2010 r. (w tonach i proc.)	45
Produkcja drewnianych konstrukcji budowlanych w Kazachstanie w 2010 r. (w t).....	46
Produkcja cegieł ceramicznych w Kazachstanie w 2010 r. (tys. m ³)	48
Produkcja cementu w Kazachstanie w 2010 r. (tys. t).....	49
Produkcja wapna gaszonego w Kazachstanie w 2010 r. (w t)	51
Produkcja cegieł silikatowych w Kazachstanie w 2010 r. (w t).....	52
Produkcja konstrukcji budowlanych z betonu w Kazachstanie w 2010 r. (w t)	54
Kazachstański handel zagraniczny wyrobami i materiałami budowlanymi 2008-2010 (w mln USD)	60
Dynamika kazachstańskiego eksportu i importu wyrobów i materiałów budowlanych w latach 2009-2010.....	61
Struktura towarowa kazachstańskiego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.).....	61
Struktura towarowa kazachstańskiego importu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.).....	65
Struktura geograficzna kazachstańskiego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.).....	70
Struktura geograficzna kazachstańskiego importu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.).....	72
Polski eksport wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu w latach 2008-2010 i jego dynamika (w mln USD)	74
Struktura towarowa polskiego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu w 2010 r. (mln USD i proc.)	74
Eksport wyrobów i materiałów budowlanych z krajów Unii Europejskiej do Kazachstanu w latach 2010-11 (w tys. euro)	79
Stawki celne na import wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu.....	86

Specyficzne dokumenty wymagane przy eksporcie wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu.....	91
--	----

Spis wykresów

Udziały produkcji krajowej i importu w zaspokajaniu popytu wewnętrznego na podstawowe wyroby i materiały budowlane w Kazachstanie w 2010 r. (w proc.).....	25
Wolumen kazachstańskiego rynku cementu w latach 2004-09 (w mln ton)	29
Wolumen kazachstańskiego rynku farb i lakierów w latach 2005-2009	33
Główni uczestnicy kazachstańskiego rynku farb i lakierów w 2010 r. (w mln KZT i proc.).....	35
Struktura asortymentowa kazachstańskiej produkcji drzwi i okien z drewna w 2010 r. (w tys. m ² i proc.).....	39
Struktura geograficzna produkcji drewnianych drzwi, okien, ich ram i progów w Kazachstanie w 2010 r. (w tys. m ² i proc.)	42
Struktura geograficzna produkcji okien, ich ram, drzwi i progów do nich z tworzyw sztucznych w Kazachstanie w 2010 r. (w tonach i proc.).....	44
Struktura geograficzna produkcji bloków drzwiowych i okiennych z aluminium w Kazachstanie w 2010 r. (w tonach i proc.)	46
Produkcja drewnianych konstrukcji budowlanych w Kazachstanie w 2010 r. (w t).....	47
Produkcja cegieł ceramicznych w Kazachstanie w 2010 r. (tys. m ³)	49
Produkcja cementu w Kazachstanie w 2010 r. (tys. t).....	50
Produkcja wapna gaszonego w Kazachstanie w 2010 r. (w t)	52
Produkcja cegieł silikatowych w Kazachstanie w 2010 r. (w t).....	53
Produkcja konstrukcji budowlanych z betonu w Kazachstanie w 2010 r. (w t)	55
Struktura geograficzna kazachstańskiego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.).....	71
Struktura geograficzna kazachstańskiego importu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.).....	73

1. Informacje ogólne o Kazachstanie

Pod względem zajmowanej powierzchni Kazachstan jest drugim – po Rosji – krajem powstałym po rozpadzie ZSRR. Obszar Kazachstanu to 2724.900 km². Na świecie jest tylko 8 państw mających większą powierzchnię: Rosja, Kanada, USA, Chiny, Brazylia, Australia, Indie i Argentyna.

Liczba ludności Republiki Kazachstanu od ok. 20 lat oscyluje wokół poziomu 16 mln osób, co – według szacunków z połowy 2011 r. - dało temu krajowi 66. pozycję w klasyfikacji światowej. Ta stabilizacja liczby mieszkańców, a okresowo również jej spadek, to przede wszystkim skutek silnych procesów migracyjnych, głównie Rosjan i Niemców.

Trzeba jednak wspomnieć, że równocześnie obserwuje się zjawisko powrotu do Kazachstanu rdzennej ludności z Mongolii, Chin i Uzbekistanu (tzw. orałmani). Udział ludności miejskiej w całej populacji wynosi 56 proc. Ludność narodowości kazachskiej stanowi 63,1 proc., rosyjskiej – 23,7 proc., Uzbegy – 2,8 proc., Ukraińcy – 2,1 proc., Ujgurowie - 1,4 proc., Tatarzy – 1,3

proc. i Niemcy – 1,1 proc. Na pozostałe narodowości przypada 4,5 proc. ludności Kazachstanu. Liczbę Polaków szacuje się na ok. 45 - 65 tysięcy. Od 1999 r. stolicą Kazachstanu jest Astana.

Kazachstan podzielony jest na 14 obwodów (oblast): Ałmatyński, Akmoliński, Aktobiński, Atyrauski, Pawłodarski, Karagandyński, Kostanajski, Kyzylordyński, Wschodniokazachstański, Zachodniokazachstański, Mangistauski, Północnokazachstański, Południowokazachstański oraz Żambylski oraz dwa miasta o specjalnym statusie - Ałmaty i Astana.

W Kazachstanie są 84 miasta, w tym 40 o statusie miast republikańskich i obwodowych. Kraj dzieli się na 160 rejonów, 10 rejonów w miastach, 195 miasteczek, 2150 wiejskich okręgów (aulów). Na podstawie dekretu prezydenta RK, w 1999 roku stolicę kraju przeniesiono z Ałmaty do Astany (Astana oznacza po kazachsku stolicę). Ałmata pozostaje nadal największym centrum biznesowym i gospodarczym Kazachstanu, liczy 1,8 mln mieszkańców. Kolejnymi pod względem wielkości miastami są: Astana (ok. 650 tys.), Karaganda (600 tys.) i Szymkent (530 tys.). W nowej stolicy kraju mieszczą się obecnie wszystkie centralne urzędy państwowe, działa Specjalna Strefa Ekonomiczna „Astana – nowe miasto”.

Kazachstan dysponuje bardzo bogatymi zasobami surowców naturalnych, wśród których znajduje się wiele ważnych i wykorzystywanych w przemyśle minerałów. Przykładowo, na kraj ten przypada ok. 30 proc. światowych zasobów rud chromu. Kraj ten jest największym na świecie producentem uranu (25 proc. zasobów światowych) i cynku oraz drugim w skali globalnej producentem ołowiu, a także piątym pod względem zasobów rud miedzi. Ponadto Kazachstan zalicza się światowej czołówki w produkcji manganu, rud żelaza, barytu, wolframu, molibdenu i srebra oraz gazu ziemnego, węgla kamiennego i ropy naftowej.

Przez większość okresu niepodległości Kazachstanu odnotowywano w tym kraju systematyczny wzrost gospodarczy. W latach 2000-2008 przeciętne roczne tempo przyrostu PKB sięgało 7-8 proc.

Od końca 2008 r. tempo wzrostu gospodarczego Kazachstanu zostało wyraźnie spowolnione. Był to wynik światowego kryzysu gospodarczego i finansowego, który niekorzystnie wpłynął na kazachstańską gospodarkę, w silnym stopniu uzależnioną od eksportu surowców i paliw. Warto zwrócić jednak uwagę, że nawet w okresie gorszej światowej koniunktury nie odnotowano w Kazachstanie spadku PKB. W 2010 r. nastąpił zaś powrót do szybkiego wzrostu gospodarczego (ok. 7 proc. w zestawieniu z rokiem poprzednim).

Tabela 1

Zmiany PKB Kazachstanu w latach 2008-2011 (w proc.)

Rok	Zmiana PKB w stosunku do roku poprzedniego
2008	3,2
2009	1,2
2010	7,0
2011	7,5

Źródło: World Factbook

Wartość kazachstańskiego PKB (liczonego według parytetu siły nabywczej) w 2011 r. wyniosła prawie 216,4 mld USD, co dało temu krajowi 53. miejsce w klasyfikacji światowej. Dużo niższą pozycję (zaledwie 93. w skali globu) daje Kazachstanowi wartość PKB przypadająca na 1 mieszkańca, liczona według parytetu siły nabywczej. W 2011 r. było to tylko 13000 USD.

Należy wspomnieć, że wartość PKB, liczona według oficjalnego kursu waluty, w 2011 r. wyniosła 186,2 mln USD.

Wartość kazachstańskiego eksportu w 2011 r. zbliżyła się do 90 mld USD i była aż o prawie 30 mld USD większa niż w roku poprzednim. Do głównych towarów eksportowanych przez Kazachstan zaliczają się: ropa naftowa i jej przetwory (59 proc.), metale nieżelazne (19 proc.), wyroby chemiczne (5 proc.), maszyny (3 proc.) oraz zboża wełna, mięso i węgiel. Najważniejszym zagranicznym rynkiem zbytu na kazachstańskie wyroby są Chiny. Na ten kraj w przypada 20,2 proc. kazachstańskiego eksportu. Kolejne miejsca zajmują: Niemcy – 9,1 proc., Rosja – 8,5 proc., Francja – 7,1 proc., Turcja – 4,5 proc., Kanada – 4,5 proc. i Włochy – 4,1 proc.

Import kazachstański był w 2011 r, o ponad połowę niższy od eksportu i wyniósł 88 mld USD. W stosunku do roku poprzedniego zwiększył się o 6 mld USD. Kazachstan importuje głównie maszyny i urządzenia, wyroby metalowe i artykuły żywnościowe. Najwięcej produktów kraj ten sprowadza z Rosji (34,3 proc. całego importu), a następnie z: Chin (27,2 proc.), Niemiec (5,2 proc.) i Ukrainy (4 proc.).

Tabela 2

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne Kazachstanu w latach 2008-2011

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011
PKB (w mld USD)	133,44	134,91	150	186,2
PKB (dynamika w %)	102,1	101,1	106,9	107,5
Deficyt budżetowy (% PKB)	2,1	3,5	4,11	2,2
Dług publiczny (% PKB)	11,0	14,1	21,41	b/d
Inflacja (w %) średnioroczna	9,5	6,2	7,8	8,3

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011
Bezrobocie (w %)	6,7	6,6	5,8	5,4
Eksport (w mld USD)	71,2	43,2	59,2	88,1
Import (w mld USD)	37,9	28,4	29,8	38,0
Średni kurs KZT/USD	120,3	147,5	147,4	146,6
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (w mld USD)	19,8	19,1	18,1	15,72
Inwestycje bezpośrednie kazachstańskie za granicą (w mld USD)	4,6	5,2	10,3	6,92

Źródło: Agencja RK ds. Statystyki, Komitet Kontroli Celnej Ministerstwa Finansów RK, Narodowy Bank Republiki Kazachstanu

Rezerwy walut i złota w Kazachstanie szacowane były w końcu ub.r. na 30 mld USD (49. miejsce na świecie). Natomiast zagraniczne zadłużenie w tym samym czasie wyniosło 123 mld USD i było o 25 mld USD większe niż rok wcześniej.

Skumulowane bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Kazachstanie na koniec 2011 r. wyniosły 93 mld USD. W ciągu tegoż roku wzrosły o 14 mld USD. Kazachstańskie inwestycje bezpośrednie za granicą były zdecydowanie niższe i wyniosły w końcu ub.r. 16 mld USD.

Istotnym problemem gospodarczym Kazachstanu jest wysoka inflacja. Mimo spowolnienia wzrostu gospodarczego, stopa inflacji wynosi ok. 7,5 proc. w skali rocznej.

Deficyt budżetowy Kazachstanu jest relatywnie niewielki (2,3 proc. PKB w 2011 r.), a zadłużenie sektora publicznego stanowi zaledwie 16 proc. PKB.

W ostatnich latach poziom płac w Kazachstanie systematycznie wzrastał i w kwietniu 2012 r. ukształtował się na poziomie 97568 KZT, czyli zaledwie ok. 660 euro.

Kryzys gospodarczy w latach 2008/2009 wpłynął na koniunkturę na kazachstańskim rynku budowlanym. W 2008 r. tempo wzrostu prac budowlanych obniżyło się do 1,9 proc. proc. (wobec średnio 40 proc. w latach 2000-2007). W 2009 r. nastąpił spadek o 4 proc., a w 2010 r. znów pojawiła się tendencja zwyżkowa (wzrost 2,4 proc.), wpływając w istotny sposób na koniunkturę na rynku wyrobów i materiałów budowlanych w tym kraju. W 2012 r. tempo wzrostu wyniosło niecały 1 proc.

2. Sektor wyrobów i materiałów budowlanych w Kazachstanie

2.1 Wartość prac budowlanych

Według danych oficjalnych, wartość prac budowlanych w Kazachstanie w ostatnich dwóch latach szacuje na prawie 2 bln KZT, czyli ok. 10 mld euro. W 2011 r. wzrost wartość tych robót w stosunku do roku poprzedniego był niewielki i wyniósł zaledwie nieco mniej niż 0,7 proc.

Tabela 3

Wartość robót budowlanych w Kazachstanie w latach 2010-11 (w mld KZT)

Rok	Wartość robót budowlanych	Dynamika (rok poprz.=100)
2010	1944,0	.
2011	1956,7	100,7

Źródło: Agencja RK ds. Statystyki

Uwagę zwraca fakt, że w ciągu zaledwie 5 lat (2005-10) wartość robót budowlanych w Kazachstanie niemal podwoiła się: z nieco ponad 1 bln KZT na

początku tego okresu do prawie 2 bln KZT w 2010 r. Ponadto, co bardzo istotne, tendencja zwykła trwała cały omawiany okres, a więc nawet w czasie światowego kryzysu ekonomicznego i finansowego. Co najwyżej dało się zauważyć spowolnienie tempa wzrostu wartości prac budowlanych w Kazachstanie.

Najwięcej robót budowlanych w Kazachstanie koncentruje się w obwodzie atyrauskim. W 2010 r. przypadło nań blisko 20 proc. wartości wszystkich prac budowlanych wykonywanych na obszarze Kazachstanu. Na kolejnych miejscach znajdują się miasta Ałmaty i Astana, z udziałami przekraczającymi 10 proc. robót budowlanych w Kazachstanie.

Tabela 4

Wartość robót budowlanych w Kazachstanie w latach 2005-10 w podziale na obwody (w mld KZT)

Obwód	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Udział w robotach bud. RK w 2010 (w proc.)
Akmoliński	7,7	12,4	50,3	64,6	83,1	58,5	3,0
Aktiubiński	51,5	43,4	70,2	75,4	85,8	126,5	6,5
Ałmatyński	52,1	70,3	75,4	107,9	109,2	150,3	7,7
Atyrauski	205,4	246,1	176,7	304,1	310,5	352,9	18,2
Zachodniokazachstański	66,8	62,0	51,7	58,2	64,5	80,8	4,2
Żambylski	14,8	14,9	16,6	31,3	51,8	52,3	2,7

Obwód	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Udział w robotach bud. RK w 2010 (w proc.)
Karagandyński	44,4	52,9	64,7	77,5	79,1	91,2	4,7
Kostanajski	13,3	20,3	30,2	34,0	37,6	49,9	2,6
Kyzyłordyński	17,7	22,6	33,3	57,2	70,5	74,9	3,9
Mangistauski	54,6	60,6	105,7	127,9	137,0	152,0	7,8
Południowokazachstański	31,9	42,7	56,5	82,8	129,3	124,9	6,4
Pawłodarski	19,8	35,5	36,7	42,9	46,2	56,8	2,9
Północnokazachstański	9,0	10,5	14,7	15,2	20,0	22,5	1,2
Wschodniokazachstański	35,1	60,5	69,2	74,0	63,4	81,3	4,2
miasto Astana	226,2	349,5	373,9	361,3	304,8	256,6	13,2
miasto Ałmaty	216,0	338,9	396,9	273,3	228,9	212,4	10,9
Kazachstan	1066,3	1443,0	1622,7	1787,6	1821,8	1944,0	100,0

Źródło: Agencja RK ds. Statystyki

2.2 Budownictwo mieszkaniowe

O stałym wzroście produkcji w ostatnich latach nie można natomiast mówić w odniesieniu do segmentu budownictwa mieszkaniowego w Kazachstanie. Po stabilnym wzroście w latach 2006-2008, w kolejnym roku nastąpił spadek budownictwa mieszkaniowego w Kazachstanie, zarówno pod względem oddawanej powierzchni mieszkaniowej, jak i liczby mieszkań. Co prawda w ostatnich dwóch latach doszło pewnego wzrostu budownictwa mieszkaniowego w tym kraju, ale w dalszym ciągu nie został osiągnięty poziom z 2008 r. Zarówno w 2010 r. jak roku następnym ogólna powierzchnia nowo budowanych mieszkań w Kazachstanie wynosi 6,5 mln m² wobec prawie 7 mln m² w 2008 r.

Tabela 5

Powierzchnia nowo budowanych mieszkań w Kazachstanie w latach 2006-10 (w mln m²)

Rok	Powierzchnia
2006	6,0
2007	6,6
2008	6,9
2009	6,0
2010	6,5
2011	6,5

Źródło: Agencja RK ds. Statystyki

2.3 Budownictwo w regionach

W 2011 r. odnotowano w Kazachstanie bardzo nierównomierny terytorialny rozwój budownictwa mieszkaniowego. Obok prawie 25-proc.

spadku nowej powierzchni mieszkaniowej oddanej do użytku w mieście Ałmaty wystąpił w ub.r. ponad 2-krotny wzrost tejże powierzchni w obwodzie akmolińskim.

Najwięcej mieszkań buduje się w stołecznej Astanie. W 2011 r. udział tego miasta w całkowitej powierzchni mieszkań oddanych do użytku wyniosła 21,5 proc. Na kolejnych miejscach znalazły się: miasto Ałmaty – prawie 12 proc. oraz obwód ałmatyński – 10,7 proc. oraz atyrauski – 9,1 proc.

Tabela 6

Powierzchnia nowo budowanych mieszkań w Kazachstanie w podziale na obwody w 2010 r. (w mln m²)

Obwód	Powierzchnia mieszkań	Dynamika (2010 r.=100)	Udział w powierzchni mieszkań oddanych do użytku w RK (w proc.)
Akmoliński	313966	201,3	4,8
Aktiubiński	410761	101,6	6,3
Ałmatyński	702110	113,2	10,7
Atyrauski	594591	108,5	9,1
Zachodniokazachstański	236427	114,0	3,6
Żambylski	231869	106,2	3,5
Karagandyński	257206	111,2	3,9
Kostanajski	196188	100,6	3,0
Kyzylordyński	267009	106,0	4,1
Mangistauski	501228	100,0	7,7

Obwód	Powierzchnia mieszkań	Dynamika (2010 r.=100)	Udział w powierzchni mieszkań oddanych do użytku w RK (w proc.)
Południowokazachs tański	228425	99,9	3,5
Pawłodarski	75091	91,2	1,2
Północnokazachstań ski	98943	95,4	1,5
Wschodniokazachst ański	240522	108,1	3,7
miasto Astana	1403613	101,6	21,5
miasto Ałmaty	774952	73,4	11,9
Kazachstan	6532901	101,9	100,0

Źródło: Agencja RK ds. Statystyki

Pogorszenie koniunktury w kazachstańskim budownictwie mieszkaniowym jeszcze bardziej widoczny był przy uwzględnieniu kryterium liczby mieszkań oddawanych do użytku w danym roku. W 2009 r. oddano w Kazachstanie do użytku 24 tys. mieszkań, aż o 8 tys. mniej niż w rekordowym 2007 r.

Tabela 7

Liczba nowo budowanych mieszkań w Kazachstanie (w tys.)

Rok	Mieszkania (w tys.)
2006	30,0
2007	32,0

2008	30,4
2009	24,0

Źródło: Agencja RK ds. Statystyki

Konsekwencją spadku produkcji budowlanej była redukcja liczby firm funkcjonujących w tym sektorze kazachstańskiej gospodarki. Zmniejszyła się ona z maksymalnego poziomu 7,4 tys. w 2008 do 5,5 tys. w 2010 r.

Tabela 8

Liczba firm budowlanych w Kazachstanie w latach 2006-10 (w tys.)

Rok	Liczba firm
2006	6,3
2007	7,1
2008	7,4
2009	6,7
2010	5,5

Źródło: Agencja RK ds. Statystyki

2.4 Inwestycje w budownictwie

W 2011 r. nastąpił silny wzrost nakładów inwestycyjnych w kazachstańskim budownictwie mieszkaniowym. Może być to zapowiedź poprawy koniunktury w tym sektorze krajowej gospodarki w latach następnych. Wzrost nakładów w 2011 przekroczył 30 proc., a wartość inwestycji sięgnęła 420 mld KZT, czyli ok. 2 mld euro.

Tabela 9

Nakłady na inwestycje w budownictwo mieszkaniowe w Kazachstanie w latach 2010-11 (w mld KZT)

Rok	Wartość inwestycji	Dynamika (rok poprz.=100)
2010	319,2	.
2011	417,1	130,7

Źródło: Agencja RK ds. Statystyki

2.5 Zmiany cen w sektorze budowlanym

Według najnowszych oficjalnych danych Agencji Kazachstanu ds. Statystyki, w 2011 r. ceny w sektorze budowlanym tego kraju wzrosły o 5,4 proc. O ok. 2 proc. podskoczyły w tym czasie ceny materiałów budowlanych, akcesoriów i konstrukcji, stosowanych przez przedsiębiorstwa budowlane. Przykładowo, ceny piasku budowlanego wzrosły o 6,4 proc., żwiru - o 5,5 proc., materiałów budowlanych z tworzyw sztucznych i płyt kartonowo-gipsowych – o 5 proc., wapna – o 4,7 proc., budowlanych wyrobów drzewnych i płytek ceramicznych – o 3,7 proc., farb i pokostów oraz cementu portlandzkiego – o 3 proc., szkła budowlanego – o 2,7 proc., a linoleum – o 1,6 proc.

W podobnym stopniu wzrosły również w ub.r. ceny prac budowlano-montażowych. W grudniu 2011 r. były one średnio o 5,6 proc. wyższe w porównaniu z grudniem 2010 r. Maszyny i urządzenia budowlane podrożały w tym czasie o 6,6 proc. a koszty usług budowlanych – o 4,3 proc.

Na niektóre materiały i wyroby budowlane ceny w ub.r. obniżyły się. Dotyczy to np. cen gipsu, które w 2011 r. spadły o 3,2 proc., metalowych umywalek i zlewozmywaków – o 2,2 proc., lakierów – o 0,7 proc., a płyt cementowo-azbestowych – o 0,5 proc.

Ceny na wybrane materiały budowlane w Kazachstanie

Farby olejne alkidowe- 279 957 KZT/tona

Okna plastik kpl- 13 675 KZT /mkw

Drzwi - 17 201kzt/ mkw

Sanitarne-fajans- 11 447 do 18 958KZT/szt

Glazura- 1468- 1 509KZT/mkw

Przewód miedziany 2-żyłowy 450V- 52 270KZT/km

Oświetlenie, luminiscencja- 3 254KZT/szt

Stal gładka, gorącowalc.12-14mm-111 974 KZT/tona

Cegła „silikat” mM 100-M200 cena 28,20tenge/szt-68 tenge /szt

Cegła ceramiczna 35-43 tenge/szt

Cement marki M 400 workowany po 50 kg- 1750 -1860 tenge/tona

cena eksportowa ok 50 USD/tona

pustaki gazobeton wym.20x30x60, 10x30x60-14000-15000 tenge /m szecienny

plyty kartonowo-gipsowe 9,5 mm- od 900-1150 tenge/szt

3. Produkcja wyrobów i materiałów budowlanych w Kazachstanie

Sytuacja w kazachstańskiej branży wyrobów i materiałów budowlanych jest pochodną koniunktury w tamtejszym budownictwie.

Ostatnie lata przyniosły w Kazachstanie zróżnicowane tendencje w produkcji podstawowych wyrobów i materiałów budowlanych. Co prawda w kryzysowym 2009 r. nastąpił powszechny spadek produkcji, ale już w roku następnym w przypadku niektórych rodzajów wyrobów i materiałów budowlanych doszło do silnego wzrostu wytwórczości, a w innych – utrzymywał się trend spadkowy.

Wzrost produkcji dotyczył takich wyrobów jak okna i ich ramy, drzwi i ich ramy, drewniane, cement, drewniane konstrukcje budowlane, czy konstrukcje budowlane z betonu. Natomiast w przypadku betonu, cegieł ceramicznych, cegieł silikatowych i wapna gaszonego wolumen produkcji w 2010 r. był w dalszym ciągu niższy niż w przedkryzysowym 2008 r.

Tabela 10

Produkcja najważniejszych materiałów budowlanych w Kazachstanie w latach 2008-10

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
Cement (tys. t)	5837,3	5694,1	6682,6
Beton (tys. t)	15471	10108	9426
Cegły ceramiczne (tys. m ³)	695,2	674,5	646,5
Wapno gaszone (tys. t)	905,9	798,2	886,7
Okna i ich ramy, drzwi i ich ramy, drewniane (tys. m ²)	672,2	642,4	1156,2
Drewniane konstrukcje budowlane (w tonach)	643	171	1439
Cegły silikatowe (w tys. t)	1052,1	935,7	918,1
Konstrukcje budowlane z betonu (w tys. t)	1096,5	938,4	1173,4

Źródło: obl. na podst. danych Agencji RK ds. Statystyki

Krajowa produkcja materiałów budowlanych ma zróżnicowany udział w sprzedaży na rynku wewnętrznym: od 100 proc. w przypadku płyt azbestowych po 0 proc. – w przypadku szkła budowlanego.

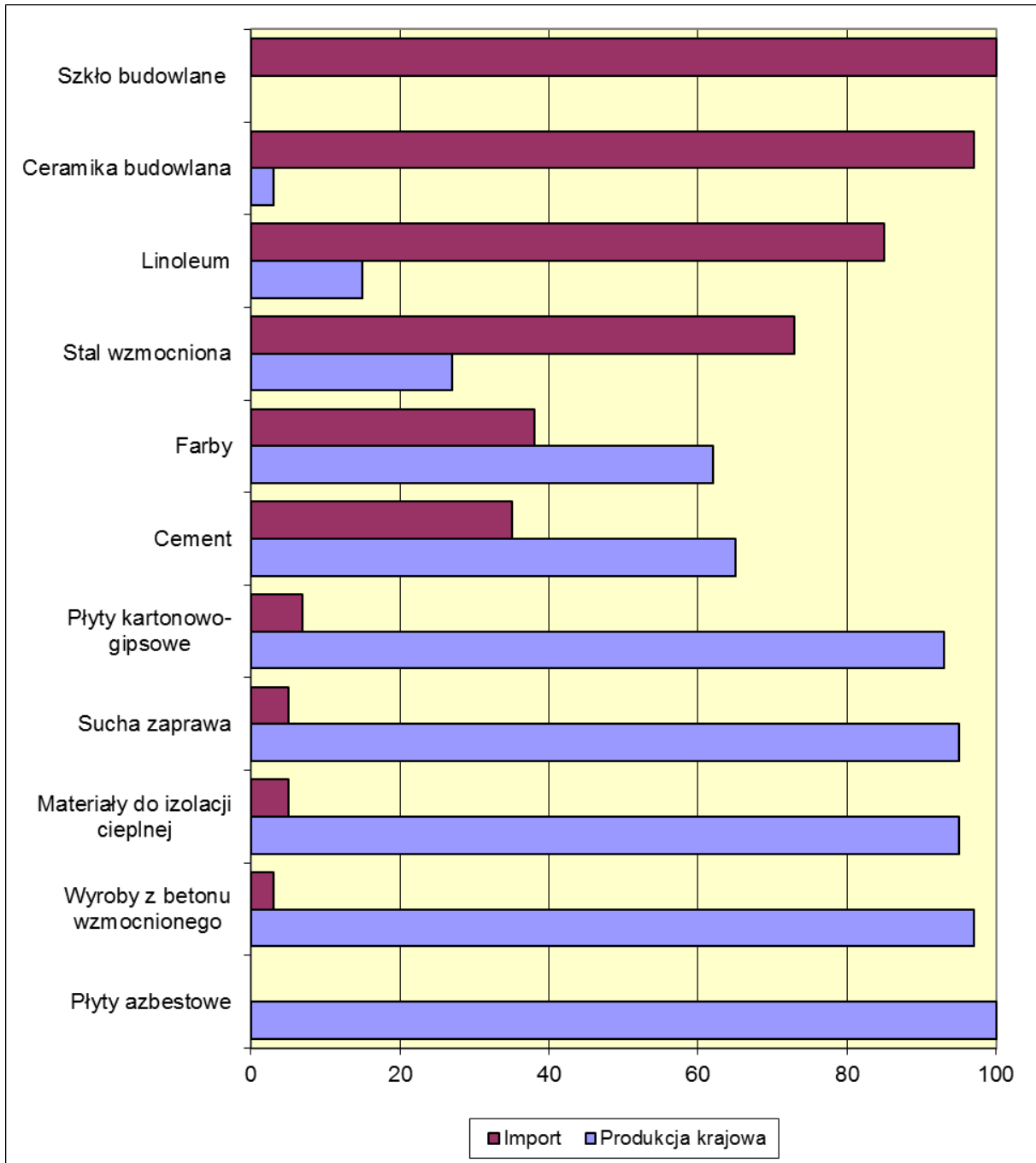
Tabela 11

Udziały produkcji krajowej i importu w zaspokajaniu popytu wewnętrznego na podstawowe wyroby i materiały budowlane w Kazachstanie w 2010 r. (w proc.)

Rodzaj materiałów budowlanych	Produkcja krajowa	Import
Płyty azbestowe	100	0
Wyroby z betonu wzmocnionego	97	3
Materiały do izolacji cieplnej	95	5
Sucha zaprawa	95	5
Płyty kartonowo-gipsowe	93	7
Cement	65	35
Farby	62	38
Stal wzmocniona	27	73
Linoleum	15	85
Ceramika budowlana	3	97
Szkło budowlane	0	100

Wykres 1

Udziały produkcji krajowej i importu w zaspokajaniu popytu wewnętrznego na podstawowe wyroby i materiały budowlane w Kazachstanie w 2010 r. (w proc.)

4. Materiały ściennie

4.1 Cement

Produkcja cementu w Kazachstanie wykazuje stałą tendencję zwyżkową, jakkolwiek w ostatnich latach, zwłaszcza w okresie kryzysu gospodarczego i finansowego, dynamika tego wzrostu zdecydowanie osłabła. Wyjątkiem był 2009 r., gdy produkcja ta spadła o prawie 2,5 proc. Niemniej jednak w 2010 r. wolumen tej produkcji wyniósł prawie 6,7 mln ton. Stanowiło to mniej więcej połowę produkcji tego wyrobu w Polsce.

Tabela 15

Produkcja cementu w Kazachstanie w latach 2004-10 (w tys. t)

Rok	Produkcja	Dynamika (rok poprz. =100)
2004	2635	.
2005	3506	133,1
2006	4890	139,5
2007	5650	115,5
2008	5837	103,3
2009	5694	97,6
2010	6682	117,4

Źródło: obl. na podst. danych Agencji RK ds. Statystyki

Produkcja cementu w Kazachstanie rozmieszczona jest w większości obwodów kraju. Największym producentem tego wyrobu jest AO Central Azja Cement z mocą wytwórczą sięgająca 1,9 mln ton. Na drugim miejscu jest AO Wostok Cement – 1,5 mln ton, a na następnych: Szymkencement – 1,0 mln ton,

TOO Chantauskij Cementnyj Zawod – 0,5 mln ton oraz AO Sas-Tobe-Cement – 0,5 mln ton.

W Kazachstanie planowany jest silny rozwój branży cementowej. Kilka projektów jest obecnie w fazie realizacji, a niektóre są na etapie planowania.

Tabela 16

Największe kazachstańskie funkcjonujące, budowane i projektowane zakłady cementowe (według mocy wytwórczych – w mln ton)

Zakład	Moc wytwórcza
Uralskaja Kompania	2,0
Koksze-Cement	2,0
AO Central Azja Cement	1,9
AO Wostok Cement	1,5
Denisowka	1,5
AO Siemiejcement	1,2
Żambyłcement	1,1
Szymkencement	1,0
TOO Kazachcement	1,0
TOO Standard Cement	1,0
Szetpe	0,9
AO Sas-Tobe-Cement	0,5
BI-Cement	0,5
TOO Chantauskij Cementnyj Zawod	0,5
TOO Ałmaty Cement Company	0,2

Źródło: BI Group

Wzrostowi krajowej produkcji cementu w Kazachstanie towarzyszy tendencja do stopniowego zmniejszania udziału importu w zaspokajaniu wewnętrznego popytu na ten materiał budowlany. Import najwyższy poziom osiągnął w 2007 r. (ponad 3 mln ton). W roku następnym zmniejszył się on do 2 mln ton, a jeszcze rok później do 1,2 mln ton.

Również w 2007 r. odnotowano w Kazachstanie najwyższą sprzedaż cementu. Wartość tego rynku wyniosła wówczas 9 mln ton. W latach następnych zmniejszała się ona, by w 2009 r. spaść do nieco ponad 7 mln ton. W 2011 r. wyniosła ona ponad 7,7 mln ton.

Tabela 17

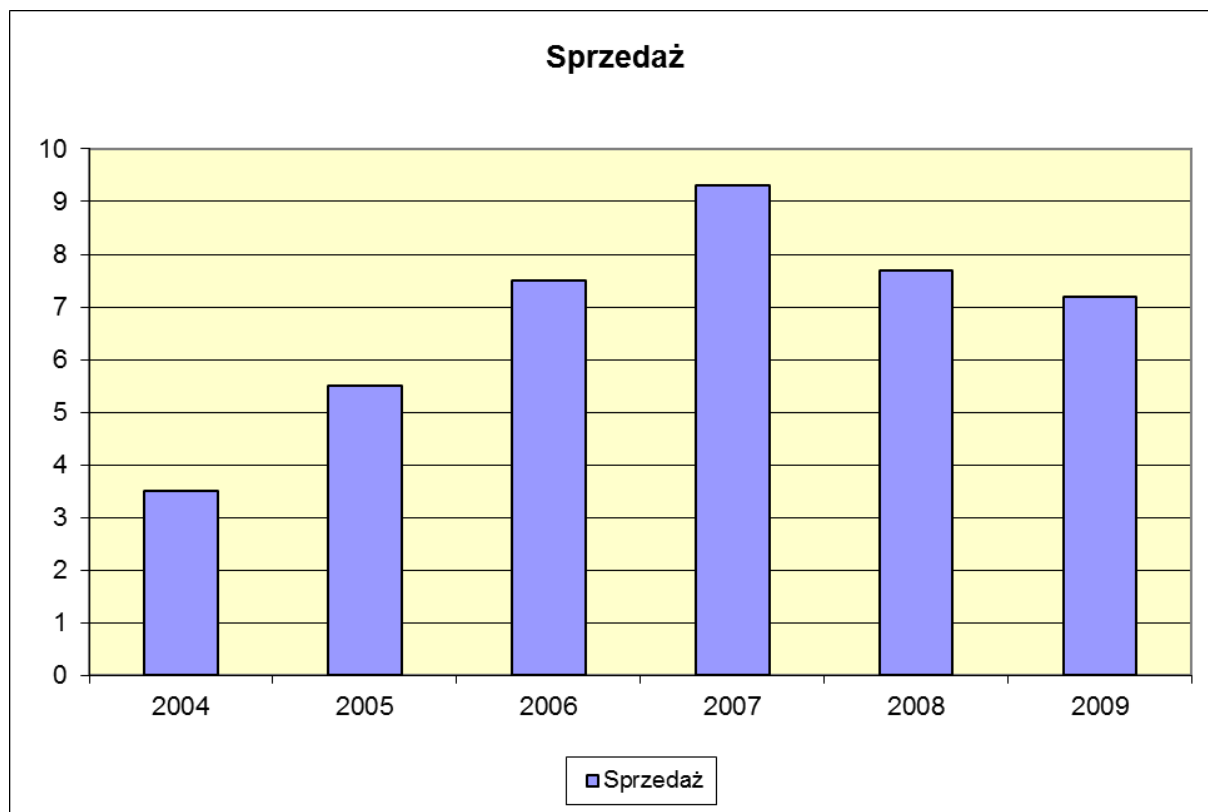
Wolumen kazachstańskiego rynku cementu w latach 2005-11 (w mln ton)

Rok	Sprzedaż
2005	5,5
2006	7,5
2007	9,3
2008	7,7
2009	7,2
2010	7,3
2011	7,6

Źródło: obl. na podst. danych Agencji RK ds. Statystyki

Wykres 4

Wolumen kazachstańskiego rynku cementu w latach 2004-09 (w mln ton)

4.2 Gips

Na kazachstańskim rynku gipsu zdecydowanie dominują firmy zagraniczne, w tym zwłaszcza wielkie międzynarodowe kompanie, np. niemiecki Knauf. Zainwestowały one w miejscowy przemysł wytwarzający gips i materiały budowlane z gipsu. Jednym z głównych powodów zainteresowania tą branżą były perspektywy zbytu tych wyrobów w krajach Azji Środkowej oraz bogate lokalne zasoby podstawowego surowca, czyli kamienia gipsowego.

Oprócz firmy Knauf wiodącą rolę na kazachstańskim rynku gipsu odgrywają również: TOO ISI-Gops Inder oraz ZAO Żambyłgips.

4.3 Materiały termoizolacyjne

Wielkość kazachstańskiego rynku materiałów termoizolacyjnych szacuje się na 45 tys. ton. Przy tym produkcja krajowa zaspokaja ok. 25 proc. wewnętrznego popytu.

Branża bardzo odczuła skutki ostatniego kryzysu. W ciągu dwóch lat (2008-10) krajowa produkcja tych wyrobów zmniejszyła się dwukrotnie.

Najbardziej popularne na rynku kazachstańskim materiały termoizolacyjne to: wełna mineralna, styropian ekstrudowany, pianka polistyrenowa, włókno i szkło bazaltowe oraz wełna żuzłowa.

4.4 Cegły budowlane

Sprzedaż cegieł budowlanych najszybciej rosła w Kazachstanie w końcu lat 90. Ubiegłego wieku i na początku bieżącego stulecia. Przykładowo w latach 1999/2000 rynek tych wyrobów w Kazachstanie zwiększył się aż 16-krotnie. Później tempo wzrostu wyraźnie spadło, ale w dalszym ciągu było imponujące: w latach 2000-2006 średnia roczna stopa wzrostu sprzedaży cegieł budowlanych w tym kraju wyniosła 8 proc.

Zahamowanie tempa wzrostu, a nawet spadek sprzedaży nastąpił w okresie kryzysu gospodarczego i finansowego. Przyczyniło się to do spadku krajowej produkcji tych wyrobów. Np. produkcja cegieł ceramicznych w Kazachstanie zmniejszyła się z prawie 700 tys. m³ w 2008 r. do niecałych 650 tys. m³ dwa lata później, a cegieł silikatowych w tym samym czasie – z 1050 tys. ton do nieco ponad 900 tys. ton.

4.5 Pustaki z betonu komórkowego

Jest to jeden z bardziej przyszłościowych segmentów kazachstańskiego rynku materiałów budowlanych. W planach na najbliższe lata zakłada się m.in. rozbudowę fabryki Ekoton-Beton z Aktobe, wytwarzającej beton komórkowy.

Po jej zakończeniu zakłady osiągną moc produkcyjną wynoszącą 200 tys. m³ rocznie. Na razie istotną część krajowego popytu zaspokajają import.

4.6 Płyty kartonowo-gipsowe

Podobnie jak w przypadku gipsu również produkcja płyt kartonowo-gipsowych jest stosunkowo nowym segmentem kazachstańskiego przemysłu materiałów budowlanych. Główną rolę na tym rynku z firm kazachstańskich odgrywa ZAO Żambyłgips, a z firm zagranicznych – niemiecka firma Knauf.

4.7 Szkło budowlane

Do niedawna Kazachstan w ogóle nie produkował szkła budowlanego. Dopiero w 2010 r. rozpoczęto w tym kraju (w pobliżu miasta Pawłodar) budowę dużych zakładów wytwarzających szkło budowlane. Koszt przedsięwzięcia ocenia się na 130 mln USD, a moc wytwórcza zakładów ma wynieść 140 tys. ton szkła płaskiego rocznie. Fabryki o tak dużych zdolnościach produkcyjnych nie ma ani w azjatyckiej części Rosji, ani w Mongolii, ani nawet w Chinach.

Tak duża produkcja (po osiągnięciu pełnej mocy wytwórczej) z pewnością zaspokoi krajowy popyt, oceniany obecnie na ok. 70-80 tys. ton szkła płaskiego. Pozwoli też na rozwój eksportu.

Kazachstan dysponuje podstawowym surowcem do wytwarzania szkła płaskiego, czyli piaskiem kwarcowym. Natomiast drugi podstawowy surowiec (soda kalcynowana) będą musiały być sprowadzane, głównie z Chin).

5. Materiały dachowe

5.1 Pokrycia dachowe

W Kazachstanie popyt na pokrycia dachowe z materiałów rolowanych ocenia się na ok. 30 mln m², przy czym produkcja krajowa zaspokaja ok. 70 proc. popytu wewnętrznego, natomiast resztę – import (w 90 proc. – Rosji).

Pokrycia dachowe z tworzyw sztucznych nie mają większego zastosowania w Kazachstanie.

6. Materiały wykończeniowe

6.1 Płytki ceramiczne

Kazachstan dysponuje bogatymi zasobami surowcowymi do rozwoju przemysłu ceramicznego. Rezerwy wysokogatunkowych glin szacowane są na 1 mld ton. Problemem jednak jest to, że zaledwie ok. połowy zidentyfikowanych złóż została do tej pory geologicznie opracowana, a w całym kraju funkcjonuje – i to od niedawna - tylko jeden zakład wytwarzający płytki ceramiczne. Znajduje się on w miejscowości Chromtau. Do produkcji wykorzystuje miejscowy surowiec, natomiast glazurę sprowadza z Hiszpanii.

Przy stosunkowo niewielkiej produkcji krajowej, znaczna część kazachstańskiego zapotrzebowania na płytki ceramiczne zaspokaja import. Jego wartość przekracza 70 mln USD rocznie.

Szacuje się, że ok. 80 proc. krajowego popytu na te wyroby przypada na miasto Astana oraz obwody: akmoliński i północnokazachstański.

6.2 Farby i lakiery

Wolumen kazachstańskiego rynku farb i lakierów szacuje się obecnie na ok. 40 mln l (tzn. 2-3 l w przeliczeniu na 1 mieszkańca). Rynek ten szybko rośnie: w ciągu zaledwie 4 lat (2005-09) jego wielkość wzrosła ponad 2-krotnie.

Tabela 12

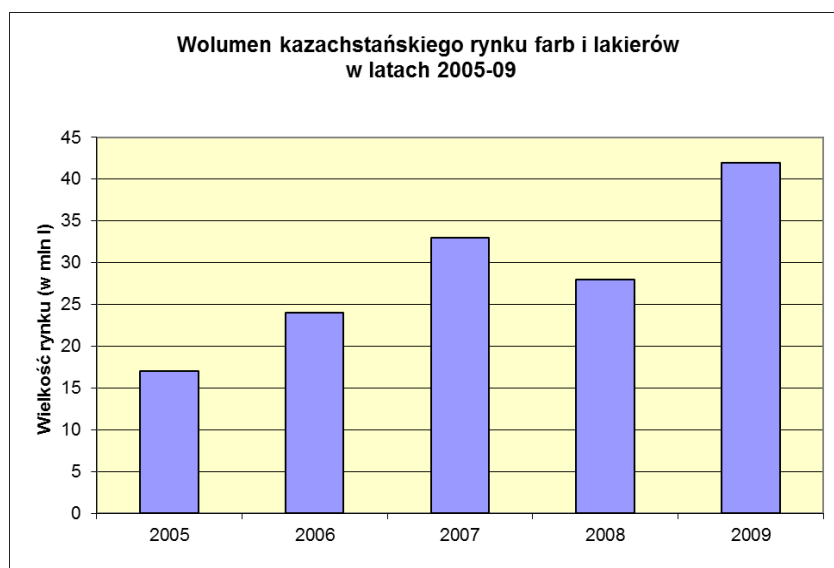
Wolumen kazachstańskiego rynku farb i lakierów w latach 2005-09

Rok	Wielkość rynku (w mln l)
2005	17
2006	24
2007	33
2008	28
2009	42

Źródło: *Discernt*

Wykres 2

Wolumen kazachstańskiego rynku farb i lakierów w latach 2005-2009

Pod względem wartości kazachstański rynek farb i lakierów (liczony według cen detalicznych) ocenia się na blisko 22 mld KZT, czyli nieco ponad 100 mln euro.

Największym graczem na tym rynku jest firma Alina Paints, mająca 33 proc. udział w sprzedaży farb i lakierów w Kazachstanie. Na następnych miejscach w tej klasyfikacji znajdują się: Remeluks z udziałem 16 proc., TOO Gaudi – 14 proc., Raduga – 10 proc. oraz Biłyj Dom i Strojkomplekt – po 7 proc.

Tabela 13

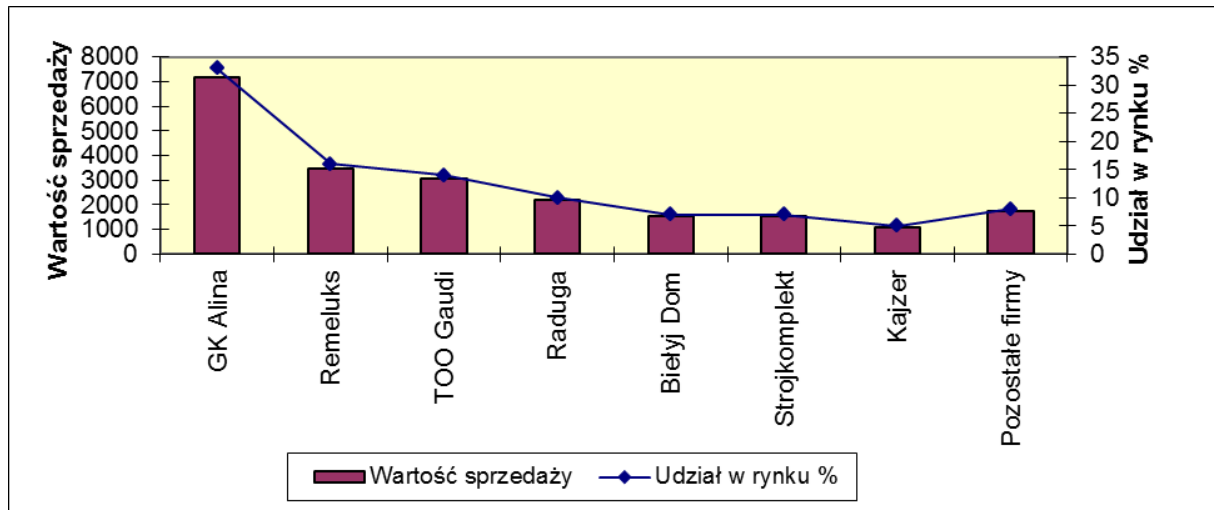
Główni uczestnicy kazachstańskiego rynku farb i lakierów w 2010 r. (w mln KZT i proc.)

Firma	Wartość sprzedaży	Udział w rynku
GK Alina	7194	33
Remeluks	3488	16
TOO Gaudi	3052	14
Raduga	2180	10
Biłyj Dom	1526	7
Strojkomplekt	1526	7
Kajzer	1090	5
Łącznie	20056	92
Pozostałe firmy	1744	8
Razem	21800	100

Źródło: Discernt

Wykres 3

Główni uczestnicy kazachstańskiego rynku farb i lakierów w 2010 r. (w mln KZT i proc.)

Z upływem lat stopniowo rośnie w Kazachstanie udział produkcji krajowej w zaspokajaniu wewnętrznego popytu na farby i lakiery. Jeśli w 2004 r. wynosił on 40 proc., to 5 lat później zwiększył się do 46,5 proc.

Tabela 14

Udziały produkcji krajowej i importu w zaspokajaniu kazachstańskiego popytu na farby i lakiery w latach 2004 i 2009 (w proc.)

Wyszczególnienie	2004	2009
Produkcja krajowa	40	46,5
Import	60	53,5
Razem	100	100

Źródło: *Discernt*

7. Materiały uszczelniające

W Kazachstanie produkcją mas uszczelniających i klejów zajmuje się 13 firm. Ich łączną produkcją ocenia się na 500-600 tys. ton rocznie. Szczególnie wysokie tempo wzrostu tejże produkcji notowano w latach 2003-2005. Przekraczało ono 50 proc. rocznie.

Podobnie jak w większości innych krajów, największa część produkcji mas uszczelniających i klejów (ok. 60 proc.) przypada na wyroby wytworzone na bazie mieszanek cementowych, ponad 30 proc. – na zestawy gipsowe, a niecałe 10 proc. – na masy uszczelniające polimerowe.

Wielkość zapotrzebowania kazachstańskiego rynku na masy uszczelniające i kleje szacuje się na 700 tys. ton.

Decydowanym liderem tego rynku jest grupa kompanii Alina. Jej udział w krajowej sprzedaży sięga 40 proc. i jest 6-krotnie wyższy od każdego innego uczestnika kazachstańskiego rynku mas uszczelniających i klejów.

8. Stolarka otworowa

Kazachstan nie jest dużym producentem wyrobów stolarki otworowej. Brak surowca drzewnego (lasy znajdują się praktycznie tylko na północy kraju, w strefie lasostepu, oraz wysoko w górach) nie przyjął rozwojowi produkcji drzwi i okien z drewna. Z kolei produkcja stolarki z tworzyw sztucznych w dużym stopniu musiała bazować na imporcie materiałów do wyrobu tego rodzaju produktów.

Według oficjalnych danych Agencji ds. Statystyki Republiki Kazachstanu, wolumen produkcji drzwi i okien drewnianych, ich ram i progów w tym kraju w

2010 r. osiągnął poziom 1156,2 tys. m². Stanowiło to mniej niż 10 proc. produkcji takich samych wyrobów w Kazachstanie.

Osiągnięty w 2010 r. poziom produkcji drewnianych drzwi, okien, ich ram i progów stanowił wielki postęp w stosunku do lat poprzednich, kiedy to wolumen produkcji tego rodzaju wyrobów w Kazachstanie oscylował wokół 600 tys. m². Był więc o połowę niższy aniżeli w 2010 r.

Jedną s przyczyn tak dynamicznego wzrostu produkcji drewnianych wyrobów stolarki otworowej w Kazachstanie w 2010 r. było zapewne utworzenie unii celnej Kazachstanu, Białorusi i Kazachstanu otwierające przed producentami z tego kraju wielki i chłonny rynek kazachstański, ale także umożliwiające tani import surowca drzewnego od sąsiada z północy.

Tabela 18

Produkcja drzwi, okien, ich ram i progów z drewna w Kazachstanie i jej dynamika w latach 2005-10

Rok	Produkcja (w tys. m²)	Dynamika (rok poprz. = 100)
2005	595,0	
2006	571,6	96,1
2007	680,1	119,0
2008	672,2	98,8
2009	642,4	95,6
2010	1156,2	180,0

Źródło: Agencja ds. Statystyki RK

Według nieco innej klasyfikacji, uwzględniającej m.in. ościeżnice drzwiowe i okienne oraz drzwi i okna oszklone, wolumen kazachstańskiej produkcja stolarki drewnianej w 2010 r. wyniósł 1422 tys. m². W strukturze

towarowej tej produkcji zdecydowanie dominowały 3 pozycje: bloki drzwiowe i okienne z drewna, drzwi, ich ościeżnice i progi oraz drzwi międzypokojowe.

Tabela 19

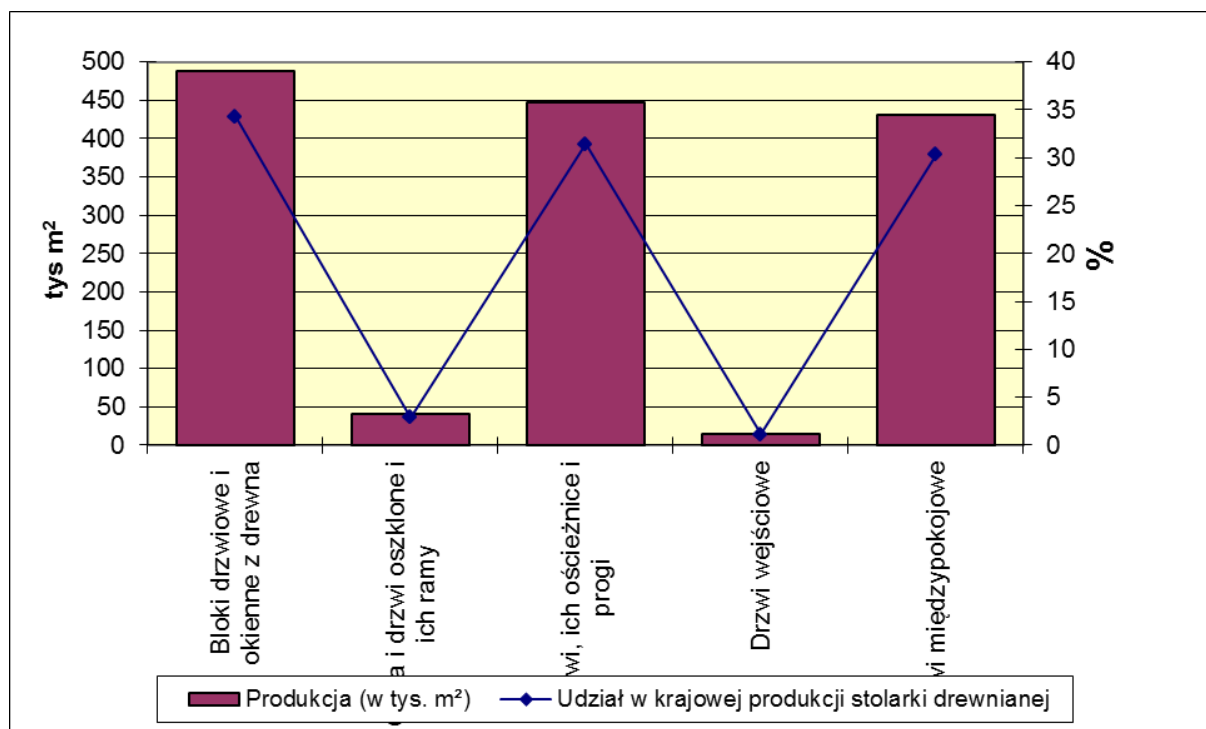
Struktura asortymentowa kazachstańskiej produkcji drzwi i okien z drewna w 2010 r. (w tys. m² i proc.)

Nazwa towaru	Produkcja (w tys. m ²)	Udział w krajowej produkcji stolarki drewnianej
Bloki drzwiowe i okienne z drewna	487,9	34,3
Okna i drzwi oszklone i ich ramy	41,4	2,9
Drzwi, ich ościeżnice i progi	446,5	31,4
Drzwi wejściowe	15,3	1,1
Drzwi międzypokojowe	431,2	30,3
Razem	1422,3	100,0

Źródło: Agencja ds. Statystyki RK

Wykres 5

Struktura asortymentowa kazachstańskiej produkcji drzwi i okien z drewna w 2010 r. (w tys. m² i proc.)

Według danych Agencji ds. Statystyki Republiki Kazachstanu, w 2010 r. wolumen produkcji okien, ich ram, drzwi i progów do nich z tworzyw sztucznych w tym kraju wyniósł 22,5 tys. ton. Było to o 36,7 proc. więcej w porównaniu z kryzysowym rokiem poprzednim, ale równocześnie tylko o 1,4 proc. więcej aniżeli w rekordowym do tej pory 2007 r.

Tabela 20

Produkcja okien, ich ram, drzwi i progów do nich z tworzyw sztucznych w Kazachstanie i jej dynamika w latach 2006-10

Rok	Produkcja (w tonach)	Dynamika (rok poprz. = 100)
2006	16349,1	.

Rok	Produkcja (w tonach)	Dynamika (rok poprz. = 100)
2007	22176,4	135,6
2008	21723,8	98,0
2009	16454,6	75,7
2010	22489,5	136,7

Źródło: Agencja ds. Statystyki RK

Wolumen produkcji drzwi i okien z aluminium jest ponad 10-krotnie mniejszy od produkcji stolarki otworowej z tworzyw sztucznych. W 2010 r. wyniósł on niecałe 2 tys. ton.

Dokładne rozmiary kazachstańskiego rynku wyrobów stolarki otworowej są trudne do oszacowania nie tylko ze względu na różnice w oficjalnie podawanych danych na temat krajowej produkcji okien i drzwi a faktycznie realizowaną produkcją, ale również dlatego, że spora część wymiany z zagranicą znajduje odzwierciedlenia w oficjalnej statystyce.

Przy tych zastrzeżeniach można przyjąć, że wartość sprzedaży wyrobów stolarki otworowej na rynku kazachstańskim wynosi ok. 300 mln USD. Z kwoty tej blisko 25 proc. przypada na import.

W najbliższych latach można spodziewać się znaczącego wzrostu rozmiarów tego rynku. Będzie się to wiązało z realizacją mającego się rozpocząć w 2012 r. w Kazachstanie programu masowej termomodernizacji wielorodzinnych budynków mieszkaniowych. Program ten ma być kontynuowany do 2010 r. i obejmie nie tylko samo ocieplenie ścian, ale również drzwi wejściowych i otworów okiennych. Szacuje się, że w ten sposób uda się zmniejszyć wydatki na ogrzewanie budynków mieszkalnych o 25-30 proc.

9. Produkcja wyrobów i materiałów budowlanych w Kazachstanie w podziale na regiony

Zdecydowanie ponad połowa kazachstańskiej produkcji drewnianych drzwi, okien, ich ram i progów wytwarzana jest w jednym obwodzie - południowokazachstańskim. Prawie 12 proc. produkcji pochodzi z obwodu ałmtayńskiego, a 7,6 proc. – z samego miasta Ałmaty. Na każdy z pozostałych kazachstańskich obwodów przypada mniej niż 5 proc. krajowej produkcji drewnianych drzwi, okien, ich ram i progów.

Tabela 21

Struktura geograficzna produkcji drewnianych drzwi, okien, ich ram i progów w Kazachstanie w 2010 r. (w tys. m² i proc.)

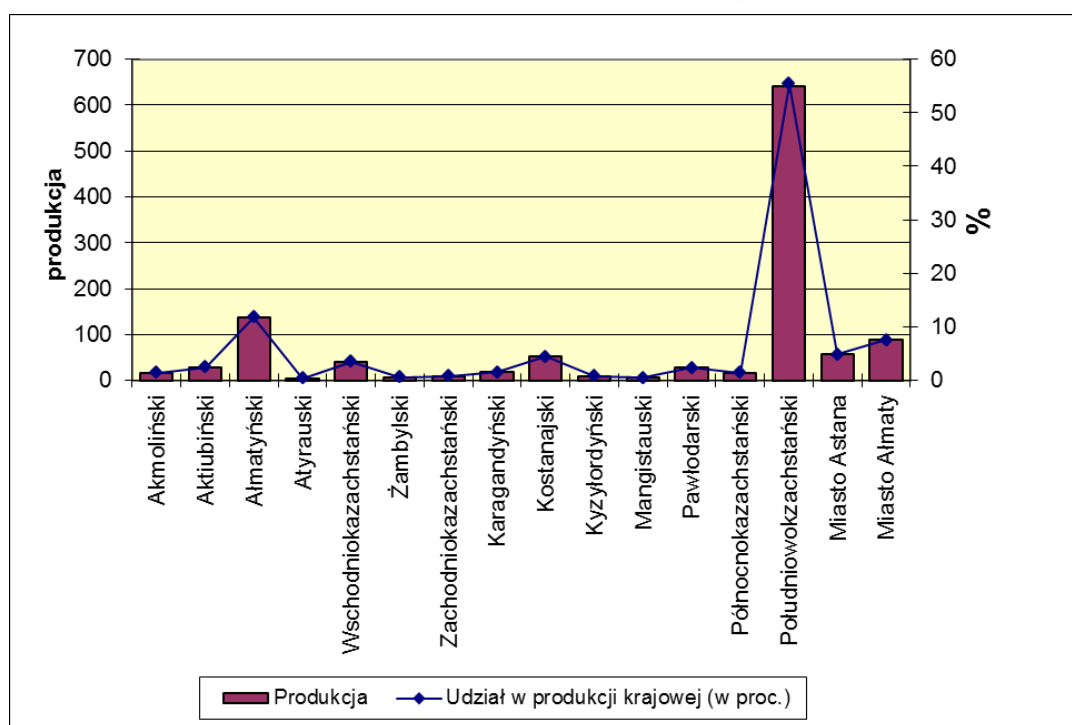
Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Akmoliński	16,3	1,4
Aktiubiński	28,9	2,5
Ałmatyński	136,3	11,8
Atyrauski	4,5	0,4
Wschodniokazachstański	40,3	3,5
Żambylski	6,9	0,6
Zachodniokazachstański	8,8	0,8
Karagandyński	17,5	1,5
Kostanajski	52,1	4,5

Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Kyzyłordyński	9,8	0,8
Mangistauski	5,6	0,5
Pawłodarski	27,5	2,4
Północnokazachstański	16,1	1,4
Południowokazachstański	641,0	55,4
Miasto Astana	56,9	4,9
Miasto Almaty	87,7	7,6
Razem	1156,2	100,0

Źródło: obl. na podst. danych Agencji ds. Statystyki RK

Wykres 6

Struktura geograficzna produkcji drewnianych drzwi, okien, ich ram i progów w Kazachstanie w 2010 r. (w tys. m² i proc.)

Prawie 60 proc. kazachstańskiej produkcji stolarki otworowej z tworzyw sztucznych przypada na obwód wschodniokazachstański oraz miasta Astana i Ałmaty. Poza obwodem północnokazachstańskim i kostonajskim, pozostałe regiony odgrywają raczej marginalną rolę w produkcji drzwi i okien z tworzyw sztucznych.

Tabela 22

Struktura geograficzna produkcji okien, ich ram, drzwi i progów do nich z tworzyw sztucznych w Kazachstanie w 2010 r. (w tonach i proc.)

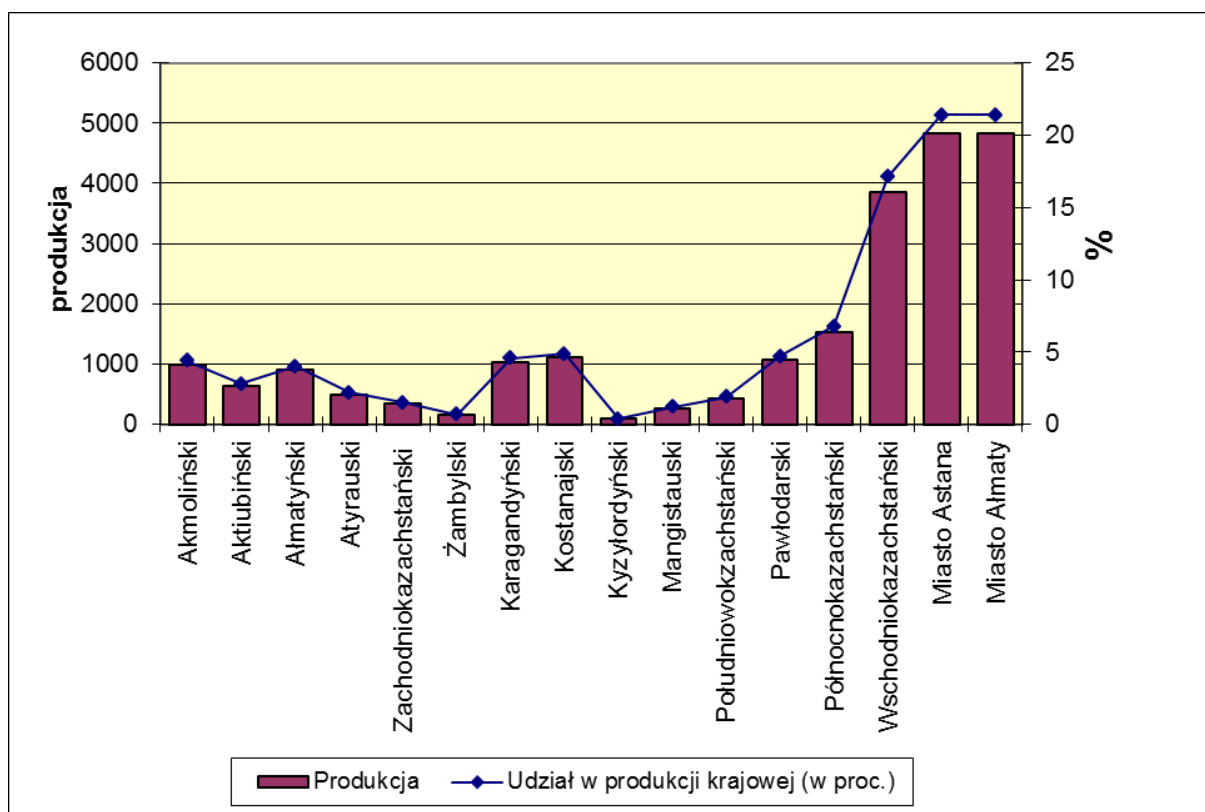
Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Akmoliński	1000,1	4,4
Aktiubiński	633,1	2,8
Ałmatyński	902,9	4,0
Atyrauski	493,1	2,2
Zachodniokazachstański	343,9	1,5
Żambylski	151,1	0,7
Karagandyński	1026,3	4,6
Kostanajski	1108,8	4,9
Kyzyłordyński	100,6	0,4
Mangistauski	269,8	1,2
Południowokazachstański	419,9	1,9
Pawłodarski	1069,9	4,7

Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Północnokazachstański	1524,5	6,8
Wschodniokazachstański	3856,1	17,1
Miasto Astana	4820,0	21,4
Miasto Almaty	4821,9	21,4
Razem	22541,9	100,0

Źródło: obl. na podst. danych Agencji ds. Statystyki RK

Wykres 7

Struktura geograficzna produkcji okien, ich ram, drzwi i progów do nich z tworzyw sztucznych w Kazachstanie w 2010 r. (w tonach i proc.)

Produkcja drzwi i okien z aluminium rozwinęła się tylko w niektórych kazachstańskich obwodach. Prawdziwym centrum tej niewielkiej produkcji jest Astana, na którą w 2010 r. przypadło 63 proc. wytwórczości. Na drugim miejscu znalazło się miasto Ałmaty, z udziałem ponad 15 proc.

Tabela 23

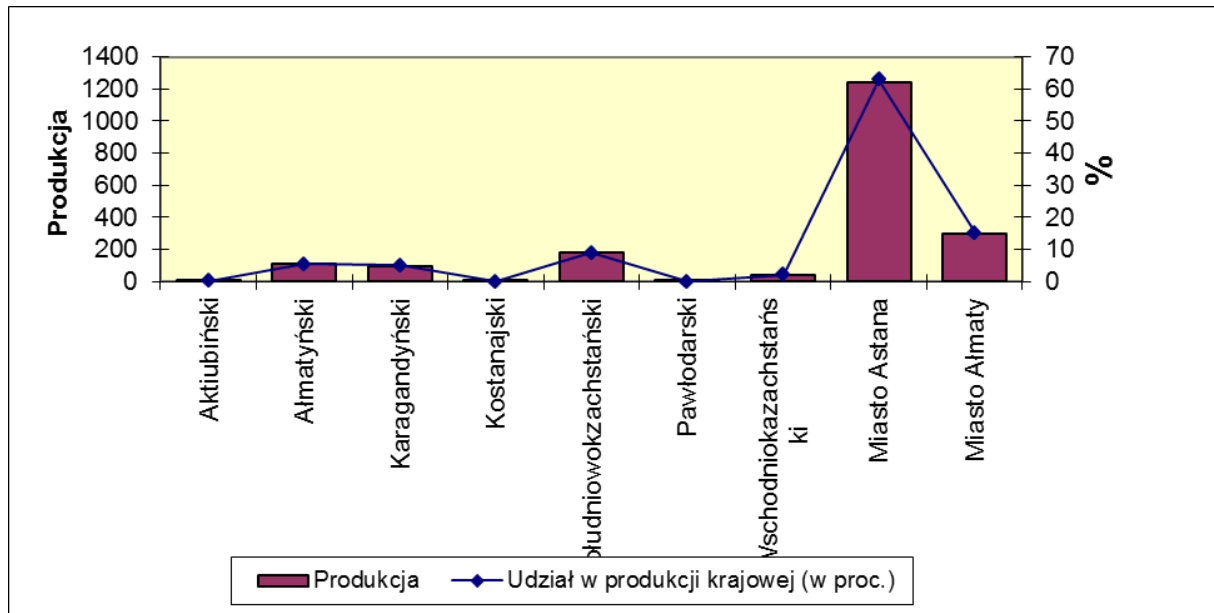
Struktura geograficzna produkcji bloków drzwiowych i okiennych z aluminium w Kazachstanie w 2010 r. (w tonach i proc.)

Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Aktiubiński	3,0	0,2
Ałmatyński	109,0	5,5
Karagandyński	99,0	5,0
Kostanajski	1,0	0,1
Południowokazachstański	178,0	9,0
Pawłodarski	1,0	0,1
Wschodniokazachstański	41,0	2,1
Miasto Astana	1242,0	62,9
Miasto Ałmaty	302,0	15,3
Razem	1976,0	100,0

Źródło: obl. na podst. danych Agencji ds. Statystyki RK

Wykres 8

Struktura geograficzna produkcji bloków drzwiowych i okiennych z aluminium w Kazachstanie w 2010 r. (w tonach i proc.)

W produkcji drewnianych konstrukcji budowlanych zdecydowanie dominuje obwód północnokazachstański z udziałem przekraczającym 77 proc. wytwórczości krajowej.

Tabela 24

Produkcja drewnianych konstrukcji budowlanych w Kazachstanie w 2010 r. (w t)

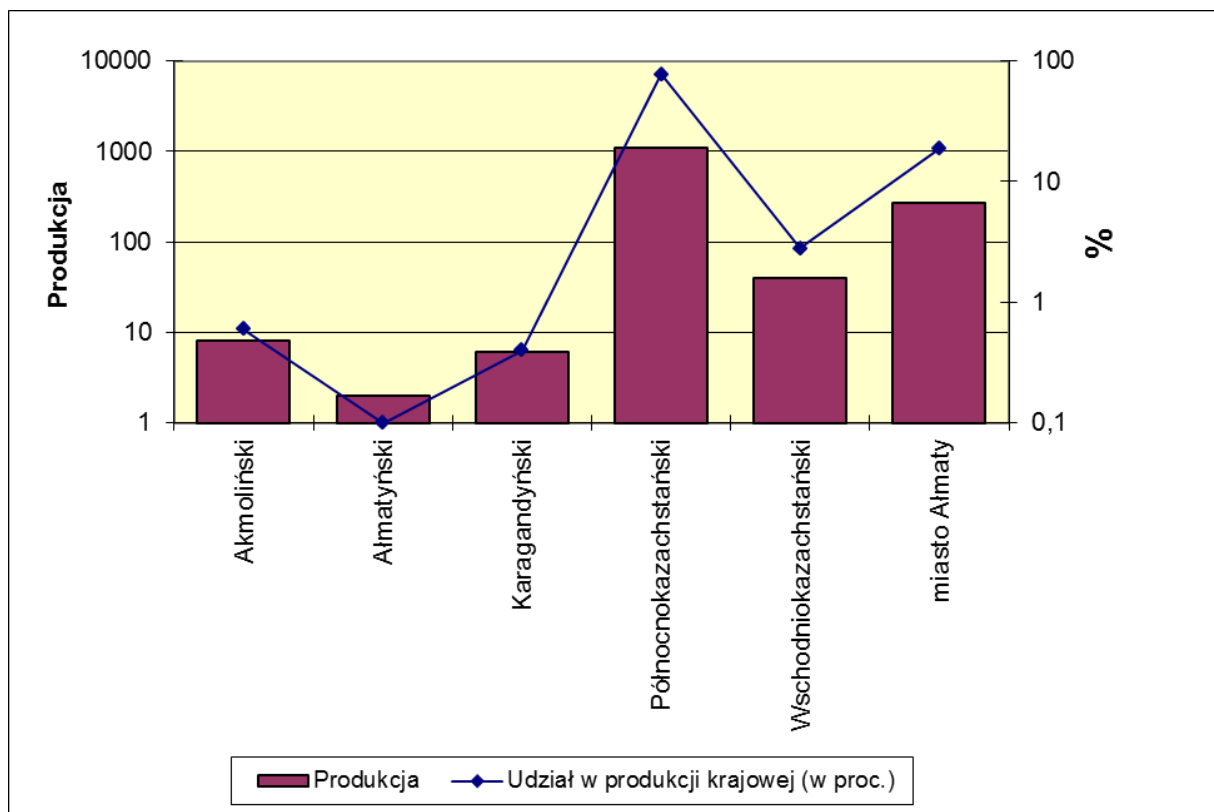
Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Akmoliński	8	0,6
Almatyński	2	0,1
Karagandyński	6	0,4
Północnokazachstański	1113	77,3

Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Wschodniokazachstański	40	2,8
miasto Ałmaty	270	18,8
Razem	1439	100,0

Źródło: obl. na podst. danych Agencji ds. Statystyki RK

Wykres 9

Produkcja drewnianych konstrukcji budowlanych w Kazachstanie w 2010 r. (w t)

O wiele bardziej równomiernie rozmieszczona terytorialnie jest produkcja cegieł ceramicznych w Kazachstanie. Prawie 23 proc. wolumenu produkcji tych wyrobów przypada na obwód ałmatyński, blisko 20 proc. – na obwód północnokazachstański, a ponad 10 proc. – na obwód aktiubiński.

Tabela 25

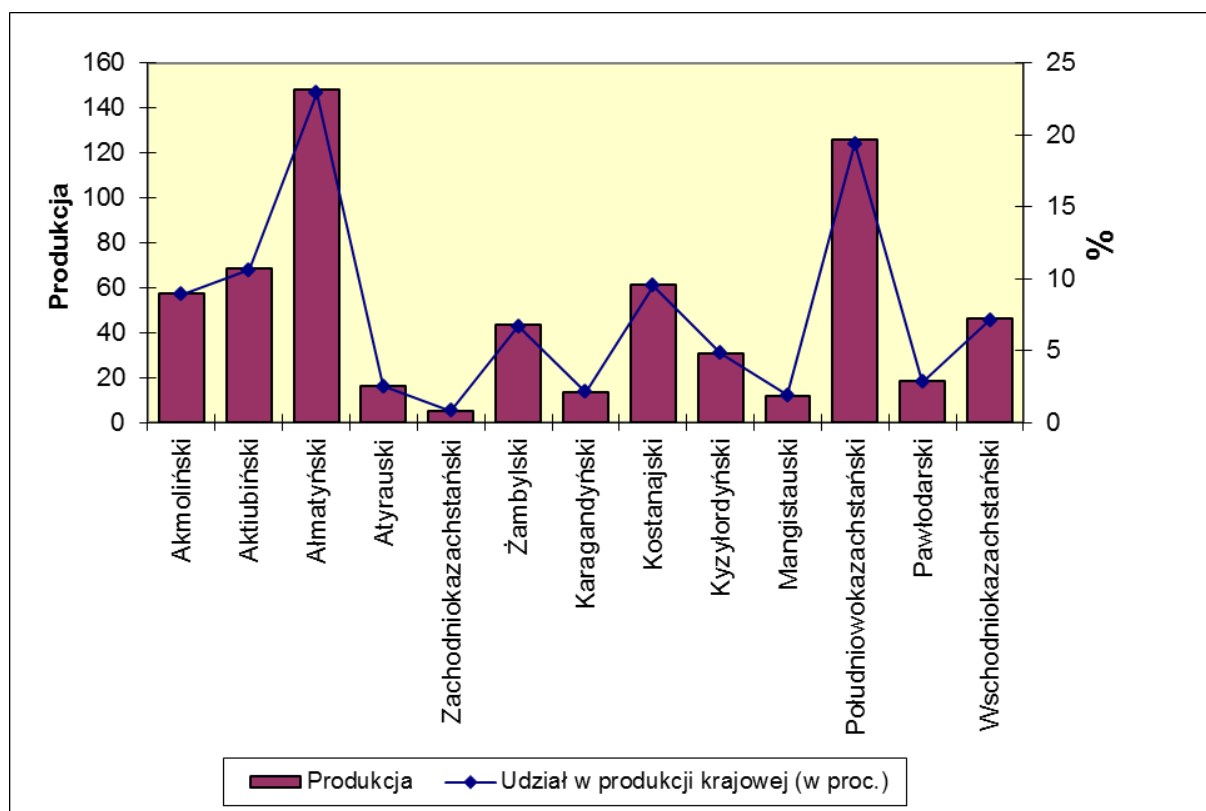
Produkcja cegieł ceramicznych w Kazachstanie w 2010 r. (tys. m³)

Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Akmoliński	57,3	8,9
Aktiubiński	68,5	10,6
Almatyński	148,2	22,9
Atyrauski	16,3	2,5
Zachodniokazachstański	5,3	0,8
Żambylski	43,3	6,7
Karagandyński	13,6	2,1
Kostanajski	61,2	9,5
Kyzyłordyński	30,8	4,8
Mangistauski	12,0	1,9
Południowokazachstański	125,7	19,4
Pawłodarski	18,3	2,8
Wschodniokazachstański	46,0	7,1
Razem	646,5	100,0

Źródło: obl. na podst. danych Agencji ds. Statystyki RK

Wykres 10

Produkcja cegieł ceramicznych w Kazachstanie w 2010 r. (tys. m³)

Niemal całość kazachstańskiej produkcji cementu pochodzi z trzech obwodów: wschodniokazachstańskiego, karagandyńskiego i południowokazachstańskiego, przy czym połowa tej wytwórczości przypada na pierwszy z tych regionów.

Tabela 26

Produkcja cementu w Kazachstanie w 2010 r. (tys. t)

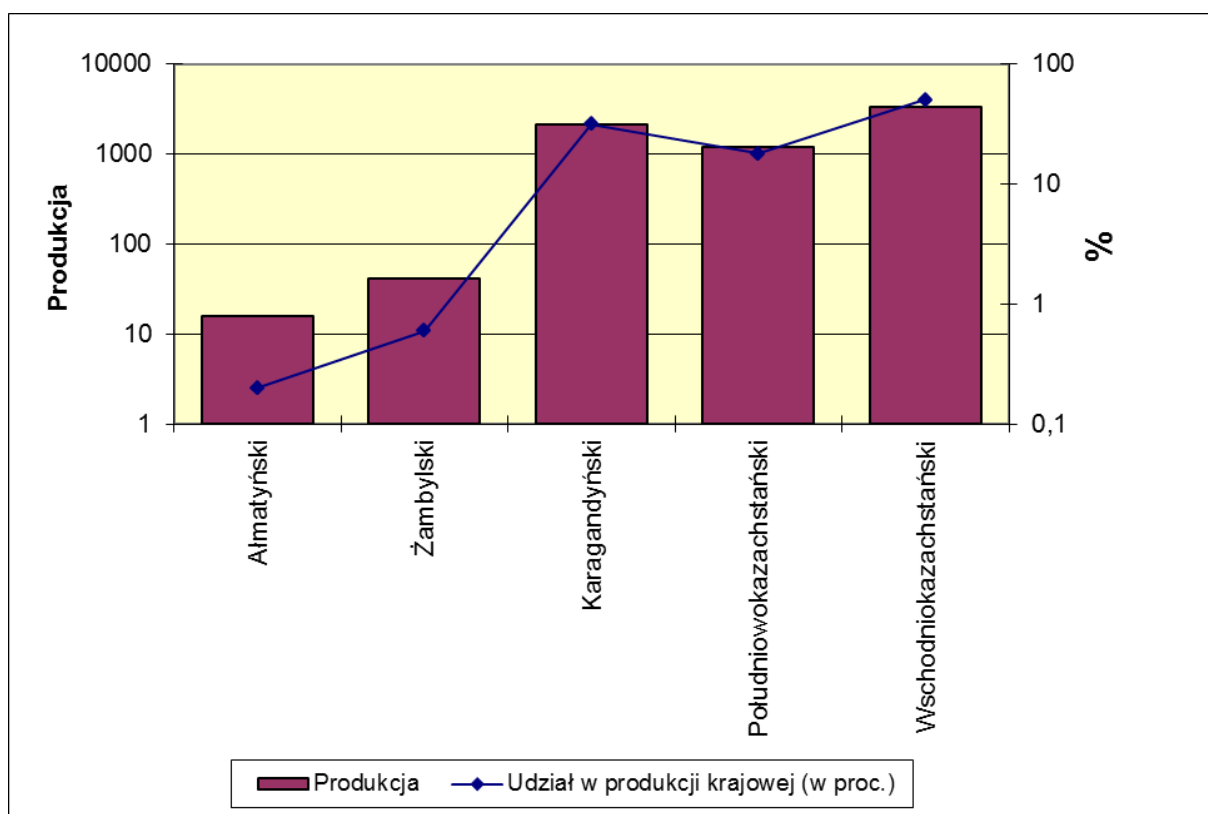
Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Almatyński	16,0	0,2
Żambylski	41,2	0,6

Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Karagandyński	2090,7	31,3
Południowokazachstański	1193,3	17,9
Wschodniokazachstański	3341,4	50,0
Razem	6682,6	100,0

Źródło: obl. na podst. danych Agencji ds. Statystyki RK

Wykres 11

Produkcja cementu w Kazachstanie w 2010 r. (tys. t)

Wapno gaszone w Kazachstanie wytwarzane jest przede wszystkim w obwodzie karagandyńskim. Stamtąd pochodzi ponad 56 proc. produkcji

krajowej tego wyrobu. Na obwód aktiubiński przypada 16,5 proc., a na pawłodarski – 13 proc.

Tabela 27

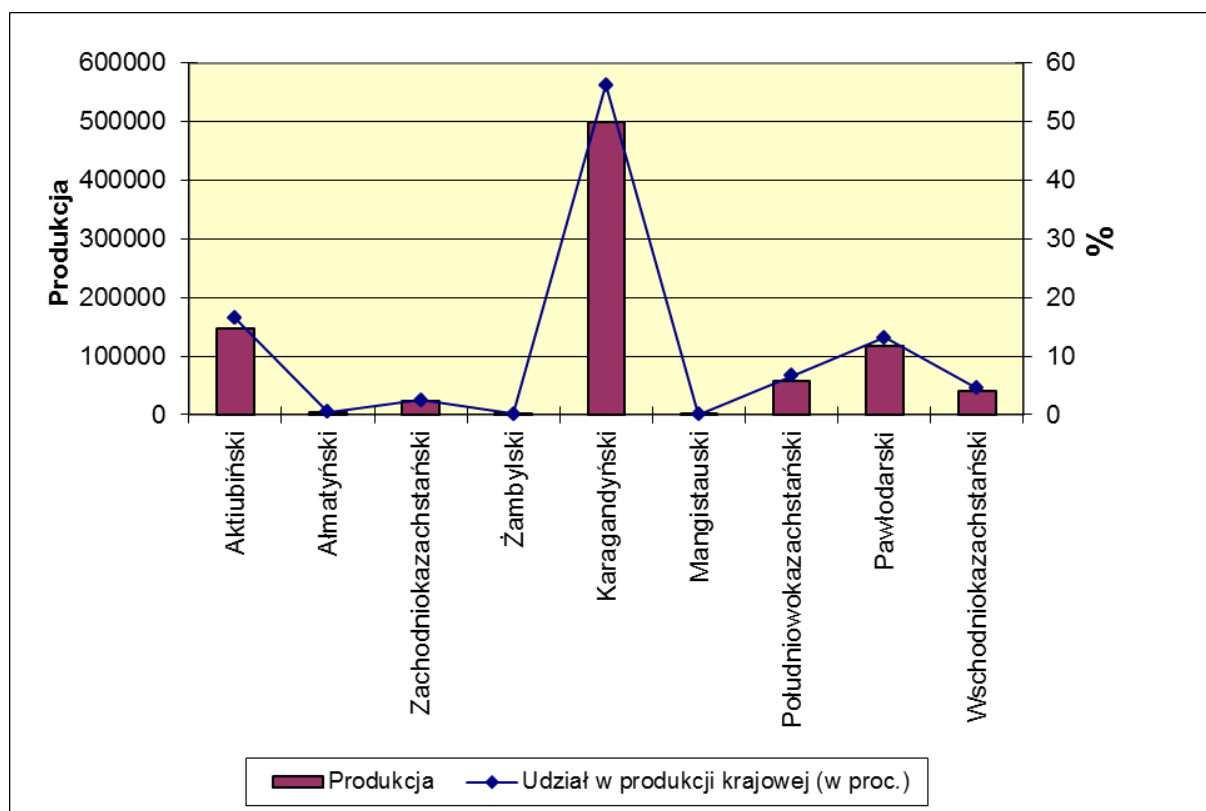
Produkcja wapna gaszonego w Kazachstanie w 2010 r. (w t)

Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Aktiubiński	146039	16,5
Ałmatyński	4688	0,5
Zachodniokazachstański	22350	2,5
Żambylski	456	0,1
Karagandyński	497913	56,2
Mangistauski	40	0,0
Południowokazachstański	58169	6,6
Pawłodarski	116727	13,2
Wschodniokazachstański	40190	4,5
Razem	886572	100,0

Źródło: obl. na podst. danych Agencji ds. Statystyki RK

Wykres 12

Produkcja wapna gaszonego w Kazachstanie w 2010 r. (w t)

Obwód aktiubiński ma ponad 35 proc. udział w kazachstańskiej produkcji cegieł silikatowych. Na obwód wschodniokazachstański i miasto Astana (każde z nich) przypada więcej niż 20 proc., a na zachodniokazachstański – niemal 16 proc.

Tabela 28

Produkcja cegieł silikatowych w Kazachstanie w 2010 r. (w t)

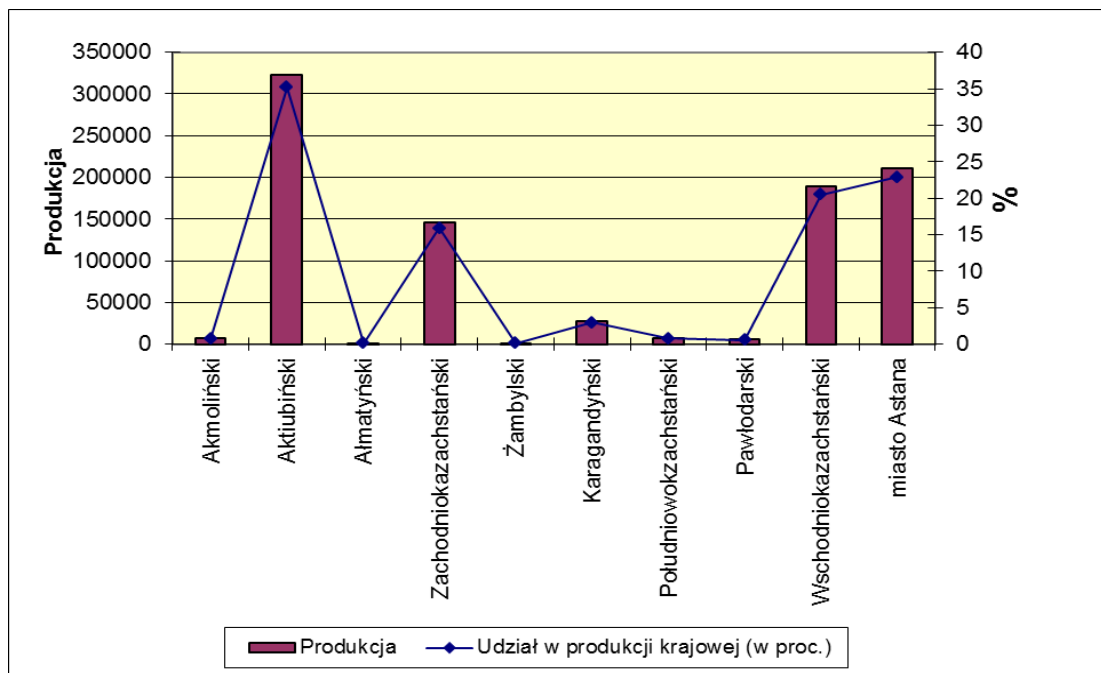
Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Akmoliński	6655	0,7
Aktiubiński	323138	35,2
Almatyński	1096	0,1

Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Zachodniokazachstański	146298	15,9
Żambylski	1165	0,1
Karagandyński	27462	3,0
Południowokazachstański	7679	0,8
Pawłodarski	5694	0,6
Wschodniokazachstański	188532	20,5
miasto Astana	210356	22,9
Razem	918075	100,0

Źródło: obl. na podst. danych Agencji ds. Statystyki RK

Wykres 13

Produkcja cegieł silikatowych w Kazachstanie w 2010 r. (w t)

Miasto Ałmaty jest krajowym centrum produkcji konstrukcji budowlanych z betonu. Przypada na nie ponad 36 proc. kazachstańskiej wytwórczości tych wyrobów. Udział obwodu ałmatyńskiego sięga 20 proc., a kyzylordyńskiego – 12,7 proc.

Tabela 29

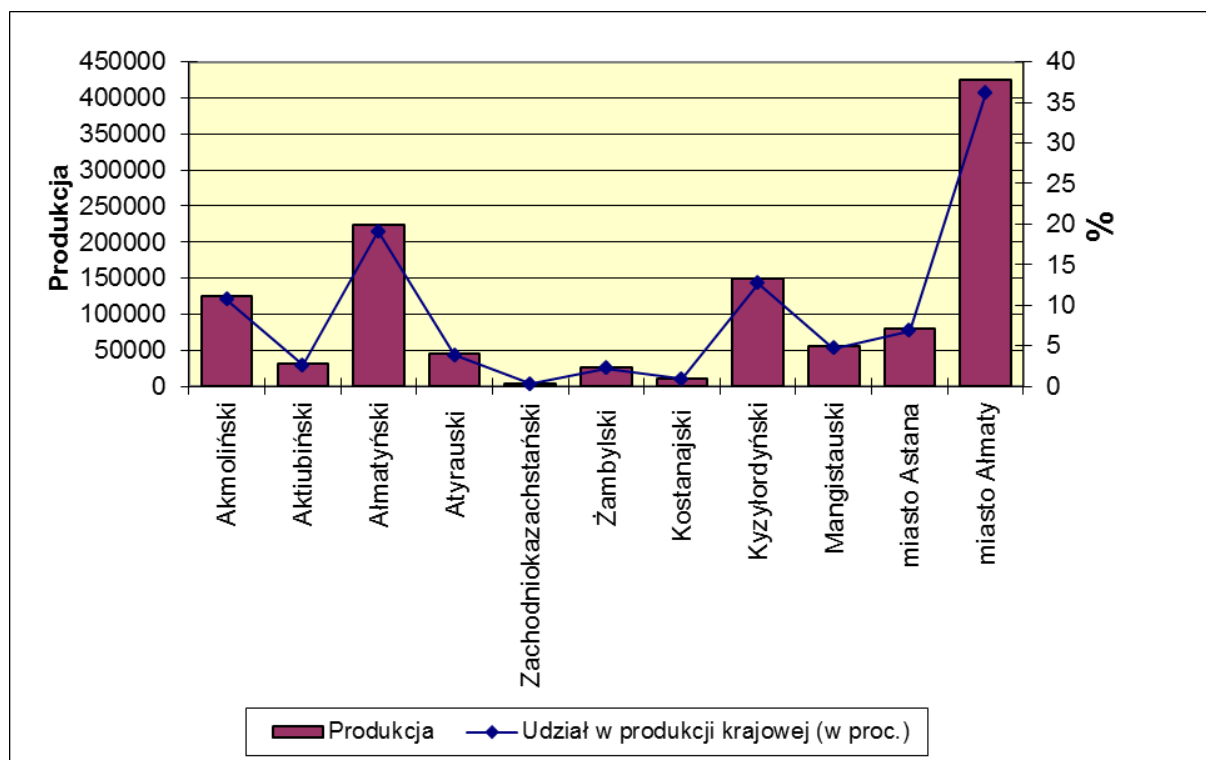
Produkcja konstrukcji budowlanych z betonu w Kazachstanie w 2010 r. (w t)

Obwód	Produkcja	Udział w produkcji krajowej (w proc.)
Akmoliński	125115	10,7
Aktiubiński	30910	2,6
Ałmatyński	223725	19,1
Atyrauski	44607	3,8
Zachodniokazachstański	3285	0,3
Żambylski	26248	2,2
Kostanajski	10493	0,9
Kyzylordyński	149255	12,7
Mangistauski	55285	4,7
miasto Astana	79460	6,8
miasto Ałmaty	425002	36,2
Razem	1173385	100,0

Źródło: obl. na podst. danych Agencji ds. Statystyki RK

Wykres 14

Produkcja konstrukcji budowlanych z betonu w Kazachstanie w 2010 r. (w t)

10. Kazachstański rynek wyrobów i materiałów budowlanych – wiodące firmy

Na kazachstańskim rynku wyrobów i materiałów budowlanych funkcjonuje obecnie spora liczba firm z udziałem kapitału zagranicznego lub będących własnością czołowych koncernów międzynarodowych tej branży. Do kapitału zagranicznego (przede wszystkim niemieckiego i włoskiego) należy np. zdecydowana większość działających w tym kraju zakładów cementowych..

Jedną z takich firm jest **БайКаз Бетон**, należący do niemieckiego HeidelbergCement Group. W Kazachstanie przedsiębiorstwo to ma 4 zakłady wytwórcze (dwa w Almaty, i po jednym w Astanie i Aktau). Wykorzystują one

niemiecką technologię a pełna automatyzacja produkcji oraz system kontroli zapewniają wysoką jakość wyrobów, odpowiadającą europejskim i światowym standardom.

Przykładem wykupu miejscowego zakładu przez kapitał zagraniczny jest w segmencie produkcji cementu jest **Szymkencement**, firma kazachstańska utworzona w 1958 r. w mieście Szymkent, w południowym Kazachstanie. Od 1998 r. należy ona do włoskiej Italcementi Group. Jej zdolność produkcyjnej określa się na 1,3 mln ton cementu rocznie. Specjalnością zakładu jest produkcja cement odpornego na działanie siarczanów.

Jednym z liderów w produkcji żwiru w Kazachstanie jest TOO «Жанатас-Продуктс». Utworzona w 2004 r. firma ma zdolność wytwórczą ok. 800 tys. m³ żwiru rocznie. Przy obecnym poziomie wydobycia rezerwy tego surowca wystarczą na 30-40 lat.

Działająca od 2005 r. korporacja **АО "ЗККСМ"** należy do kazachstańskiej czołówki producentów cegły silikatowej, natomiast firma Knauf to wiodący na miejscowym rynku producent suchych mieszanek cementowych. Przedsiębiorstwo, należące do niemieckiego koncernu, funkcjonuje na rynku kazachstańskim od 2001 r.

Z kolei istniejąca od 1991 r. **ТОО Компания «Стирол»** to jeden z największych w Kazachstanie producentów płyt styropianowych. Miesięczna moc produkcyjna to 60 tys. m³ polistyrenu spienionego (styropianu).

Czołową kazachstańską firmą produkującą drzwi, okna i profile z aluminium i tworzyw sztucznych oraz drewniane drzwi jest **Ege Szymkent**. Oprócz produkcji na rynek krajowy, przedsiębiorstwo współpracuje z firmami zagranicznymi, głównie z Rosji, Niemiec i Turcji. Ege Shymkent istnieje od 1999 r.

Od tego samego roku funkcjonuje na rynku kazachstańskim firma **Technoplast**, jeden z pierwszych w tym kraju producentów okien i drzwi

aluminiowych i metalopastikowych. Produkty tego przedsiębiorstwa odpowiadają międzynarodowym standardom m.in. dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii i norm.

W segmencie okien i profili z tworzyw sztucznych rynku kazachstańskiego, a zwłaszcza ałmatyńskiego, funkcjonuje kompania **SB Plast**. Firma istnieje od 2003 r. Obecną jej zdolność produkcyjną ocenia się na ok. 40 tys. m² rocznie. Strategicznym partnerem SB Plast jest niemiecka firma Rehau. W produkcji profili SB Plast współpracuje z przedsiębiorstwami Galwin i Alprof.

Utworzona w 2007 r. w Ałmaty firma **EuroSuperPlast** to obecnie czołowy kazachstański producent drzwi i okien z tworzyw sztucznych. Roczną zdolność wytwórczą profili plastikowych ocenia się na 5 tys. ton. Produkty te wytwarzane są z wykorzystaniem austriackiej technologii i odpowiadają standardom jakościowym.

Lista największych kazachstańskich firm branży wyrobów i materiałów budowlanych

БАСФ Центральная Азия ТОО
АК-Сү ТОО
Almaty Cement Company
AS Company ИП
Atameken Industry ТОО
Bautex ТОО
Caspian Resources
EPS Kazakhstan Ltd ТОО
Henkel Bautechnik Kazakhstan
HEVECO ТОО

ТОО "Эге Шымкент"
ТОО "Технопласт"
SB PLAST
ТОО "Вулкан"
RELCO-PLAST
StarPlast, ИП
ТОО "Фасад-BUILD"
ТОО "Мир оконных технологий"
ТОО "РЕИЗ GROUP"
ИП "Пасин С.В."
ЭМЗ-Окна
EuroSperPlast
Kablan TOO
Metall Con TOO
АршалыСтройСнаб TOO
Астана-Брик TOO
Астана-Пальмира TOO
АТК фирма TOO
Жанатас TOO
Завод бетонных напорных труб Бент
Западно-Казахстанская Корпорация Строительных материалов АО
КазHiTechEuroBuilding TOO
Кайрат и Ко АСК
Карага TOO
Караганда Арх Проект TOO ТПО представительство Баумаркт
Караганда-Бетон TOO
КарагандаСтройКонструкция TOO

Карбохим Казахстан ТОО
КНАУФ Гипс Капчагай. Предприятие с участием ДЭГ
Компания Стирол ТОО
ПавлодарПластКомплект ТОО
Павлодарский картонно-рубероидный завод АО
Петропавловский завод строительных материалов ТОО
Стройпромгрупп- 2030 ТОО
ШЫМКЕНТЦЕМЕНТ
Стекольный завод САФ
ТОО "Alina Management"

Przykładowe cen wybranych materiałów budowlanych w Kazachstanie:

Farby olejne alkidowe- 279 957 KZT/tona

Okna plastikowe kpl- 13 675 KZT /mkw

Drzwi - 17 201kzt/ mkw

Sanitarne-fajans- 11 447 do 18 958KZT/szt

Glazura- 1468- 1 509KZT/mkw

Przewód miedziany 2-żyłowy 450V- 52 270KZT/km

Oświetlenie, luminiscencja- 3 254KZT/szt

Stal gładka, gorącowalc.12-14mm-111 974 KZT/tona

Cegła „silikat” mM 100-M200 cena 28,20 KZT /szt-68 tenge /szt

Cegła ceramiczna 35-43 KZT /szt

Cement marki M 400 workowany po 50 kg- 1750 -1860 KZT /tona

cena eksportowa ok 50 USD/tona

pustaki gazobeton wym.20x30x60, 10x30x60-14000-15000 KZT /m szecienny

plyty kartonowo-gipsowe 9,5 mm- od 900-1150 KZT /szt

11. Kazachstański handel zagraniczny wyrobami i materiałami budowlanymi

Kazachstan jest nieporównanie większym importerem wyrobów i materiałów budowlanych niż ich eksporterem. W 2010 r. wartość importu tychże produktów przekroczyła 600 mln USD, podczas gdy eksport wyniósł tylko niecałe 30 mln USD. Import był więc aż ponad 20-krotnie większy od eksportu, a ujemne saldo przekroczyło sięgnęło 570 mln USD.

Tabela 30

Kazachstański handel zagraniczny wyrobami i materiałami budowlanymi 2008-2010 (w mln USD)

Rok	Eksport	Import	Saldo
2008	29,1	1050,8	-1021,7
2009	19,1	708,5	-689,4
2010	27,2	603,6	-576,4

Źródło: Comtrade

11.1 Dynamika eksportu i importu

W latach 2008-10 trwała zniżkowa tendencja importu wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu. W sumie w tym okresie wartość importu analizowanych wyrobów obniżyła się z ponad 1 mld USD do ok. 600 mln USD, czyli o więcej niż 40 proc.

Wartość eksportu spadła w tym okresie o prawie 7 proc. (po prawie 35-proc. spadku w 2009 r., w roku następnym eksport wzrósł o 42,3 proc.),

Tabela 31

Dynamika kazachstańskiego eksportu i importu wyrobów i materiałów budowlanych w latach 2009-2010

Rok	Dynamika eksportu (rok poprz.=100)	Dynamika importu (rok poprz.=100)
2009	65,56	67,42
2010	142,30	83,19

Zródło: obl. na podst. Comtrade

11.2 Struktura towarowa

Zdecydowanie największą pozycją w kazachstańskim eksporcie wyrobów i materiałów budowlanych jest cement. Przypada nań blisko 60 proc. całego omawianej grupy towarowej z tego kraju. Udział kitów szklarskich, żywicznych, mas budowlanych uszczelniających, wypełniaczy malarskich, nieogniotrwałych preparatów powierzchniowych do fasad, ścian wewnętrznych, podłóg, sufitów – sięga 20 proc., a betonu zwykłego towarowego, zapraw murarskich i suchego betonu – przekracza 8 proc.

Tabela 32

Struktura towarowa kazachstańskiego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.)

kod	Wyszczególnienie	Wartość eksportu	Udział w eksporcie całej grupy towarowej
2522	Wapno palone, wapno gaszone i wapno hydrauliczne	0,62	2,30

kod	Wyszczególnienie	Wartość eksportu	Udział w eksporcie całej grupy towarowej
2523	Cement	15,8	57,98
3208 i 3209	Farby i pokosty (włącznie z emaliami i lakierami)	1,0	3,52
3214	Kity szklarskie, żywiczne, masy budowlane uszczelniające, wypełniacze malarskie, nieogniotrwałe preparaty powierzchniowe do fasad, ścian wewnętrznych, podłóg, sufitów	5,4	19,73
3506	Gotowe kleje i pozostałe gotowe spoiwa na bazie polimerów	0,0	0,11
3816	Cementy, zaprawy, masy betonowe i podobne mieszaniny ogniotrwałe, gdzie indziej niesklasyfikowane	0,2	0,85
3824	Beton zwykły towarowy, zaprawy murarskie i suchy beton	2,2	8,17
3918	Pokrycia podłogowe z tworzyw sztucznych, pokrycia ścienne lub sufitowe, z tworzyw	0,1	0,33

kod	Wyszczególnienie	Wartość eksportu	Udział w eksporcie całej grupy towarowej
	sztucznych		
3922	Wanny, prysznice, zlewy, umywalki, bidety, miski klozetowe, sedesy i pokrywy, spłuczki ustępowe i podobne artykuły sanitarne, z tworzyw sztucznych	0,0	0,16
3925	Drzwi, okna i ich ościeżnice oraz progi drzwiowe, okiennice, rolety i podobne artykuły i ich części z tworzyw sztucznych	0,2	0,84
4418	Okna, okna balkonowe i ich ramy, drzwi i ich futryny oraz progi z drewna	0,2	0,81
6802	Obrobione kamienie budowlane lub pomnikowe, kostki mozaikowe, i podobne z kamieni naturalnych	0,1	0,34
6807	Pokrycia dachowe i wyroby okładzinowe z asfaltu lub podobnego materiału w rolkach	0,2	0,74
6810	Bloki ścienne i cegły z lekkiego betonu (na bazie skruszonego	0,7	2,73

kod	Wyszczególnienie	Wartość eksportu	Udział w eksporcie całej grupy towarowej
	pumeksu, granulowanego żużla, itp.), płytki dachowe z cementu, betonu lub ze sztucznego kamienia		
6907	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, ceramiczne, nieszkliwione; kostki mozaikowe i podobne, nawet na podłożu, ceramiczne, nieszkliwione	0,0	0,00
6908	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, ceramiczne, szkliwione; kostki mozaikowe i podobne, nawet na podłożu, ceramiczne, szkliwione	0,0	0,02
6910	Zlewy, umywalki, podstawy umywalek, wanny, bidety, miski klozetowe, płuczki ustępowe, pisuary i podobna armatura sanitarna, ceramiczne	0,0	0,00
7005	Szkło typu „float” i szkło o powierzchni szlifowanej lub polerowanej, w arkuszach, nawet z warstwą pochłaniającą,	0,4	1,36

kod	Wyszczególnienie	Wartość eksportu	Udział w eksporcie całej grupy towarowej
	odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej		
Razem		27,2	100

Źródło: obl. na podst. Comtrade

Beton zwykły towarowy, zaprawy murarskie i suchy beton oraz cement są również największymi pozycjami w kazachstańskim imporcie wyrobów i materiałów budowlanych. W 2010 r. przypadło na nie odpowiednio 13,2 proc. oraz 11,4 proc., całego importu analizowanej grupy towarowej. Dużą pozycją w imporcie są również farby i pokosty (włącznie z emaliami i lakierami) z udziałem prawie 12 proc.

Tabela 33

Struktura towarowa kazachstańskiego importu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.)

kod	Wyszczególnienie	Wartość importu	Udział w imporcie całej grupy towarowej
2522	Wapno palone, wapno gaszone i wapno hydrauliczne	6,7	1,1
2523	Cement	69,0	11,4
3208 i	Farby i pokosty (włącznie z	71,8	11,9

kod	Wyszczególnienie	Wartość importu	Udział w imporcie całej grupy towarowej
3209	emaliami i lakierami)		
3214	Kity szklarskie, żywiczne, masy budowlane uszczelniające, wypełniacze malarskie, nieogniotrwałe preparaty powierzchniowe do fasad, ścian wewnętrznych, podłóg, sufitów	28,9	4,8
3506	Gotowe kleje i pozostałe gotowe spoiwa na bazie polimerów	14,1	2,3
3816	Cementy, zaprawy, masy betonowe i podobne mieszaniny ogniotrwałe, gdzie indziej niesklasyfikowane	16,2	2,7
3824	Beton zwykły towarowy, zaprawy murarskie i suchy beton	79,5	13,2
3918	Pokrycia podłogowe z tworzyw sztucznych, pokrycia ścienne lub sufitowe, z tworzyw sztucznych	21,6	3,6
3922	Wanny, prysznice, zlewy, umywalki, bidety, miski klozetowe, sedesy i pokrywy, spłuczki ustępowe i podobne artykuły sanitarne, z tworzyw sztucznych	10,0	1,7
3925	Drzwi, okna i ich ościeżnice oraz progi drzwiowe, okiennice, rolety i	29,4	4,9

kod	Wyszczególnienie	Wartość importu	Udział w imporcie całej grupy towarowej
	podobne artykuły i ich części z tworzyw sztucznych		
4418	Okna, okna balkonowe i ich ramy, drzwi i ich futryny oraz progi z drewna	44,7	7,4
6802	Obrobione kamienie budowlane lub pomnikowe, kostki mozaikowe, i podobne z kamieni naturalnych	37,0	6,1
6807	Pokrycia dachowe i wyroby okładzinowe z asfaltu lub podobnego materiału w rolkach	14,9	2,5
6810	Bloki ścienne i cegły z lekkiego betonu (na bazie skruszonego pumeksu, granulowanego żużla, itp.), płytki dachowe z cementu, betonu lub ze sztucznego kamienia	15,9	2,6
6904	Cegły budowlane, pustaki stropowe, podporowe, wypełnieniowe i podobne, ceramiczne	12,7	2,1
6905	Dachówki, nasady kominowe, wkłady kominowe, ozdoby architektoniczne i pozostałe ceramiczne wyroby budowlane	0,6	0,1

kod	Wyszczególnienie	Wartość importu	Udział w imporcie całej grupy towarowej
6906	Rury, przewody, rynny i osprzęt do rur, ceramiczne	0,2	0,0
6907	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, ceramiczne, nieszkliwione; kostki mozaikowe i podobne, nawet na podłożu, ceramiczne, nieszkliwione	18,0	3,0
6908	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, ceramiczne, szkliwione; kostki mozaikowe i podobne, nawet na podłożu, ceramiczne, szkliwione	52,7	8,7
6910	Zlewy, umywalki, podstawy umywalek, wanny, bidety, miski klozetowe, płuczki ustępowe, pisuary i podobna armatura sanitarna, ceramiczne	19,3	3,2
7003	Szkło lane i walcowane, w arkuszach lub kształtkach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	2,3	0,4
7004	Szkło ciągnięte i dmuchane, w arkuszach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub	1,0	0,2

kod	Wyszczególnienie	Wartość importu	Udział w imporcie całej grupy towarowej
	przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej		
7005	Szkło typu „float” i szkło o powierzchni szlifowanej lub polerowanej, w arkuszach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	26,9	4,5
730830	Drzwi, okna i ramy do nich oraz progi drzwiowe ze stali	10,0	1,7
Razem		603,4	100,0

Źródło: obl. na podst. Comtrade

11.3 Struktura geograficzna

Głównymi zagranicznymi odbiorcami produkowanych w Kazachstanie wyrobów i materiałów budowlanych są republiki powstałe z rozpadu ZSRR, przede wszystkim kraje Azji Środkowej oraz Rosja. Na pierwszym miejscu znajduje się Tadżykistan z udziałem przekraczającym 33 proc. całego kazachstańskiego eksportu omawianych tu produktów. Na drugim miejscu znajduje się Kirgistan, na który przypada ponad 32 proc. eksportu, a na trzecim – Rosja – niecałe 3 proc.

Tabela 34

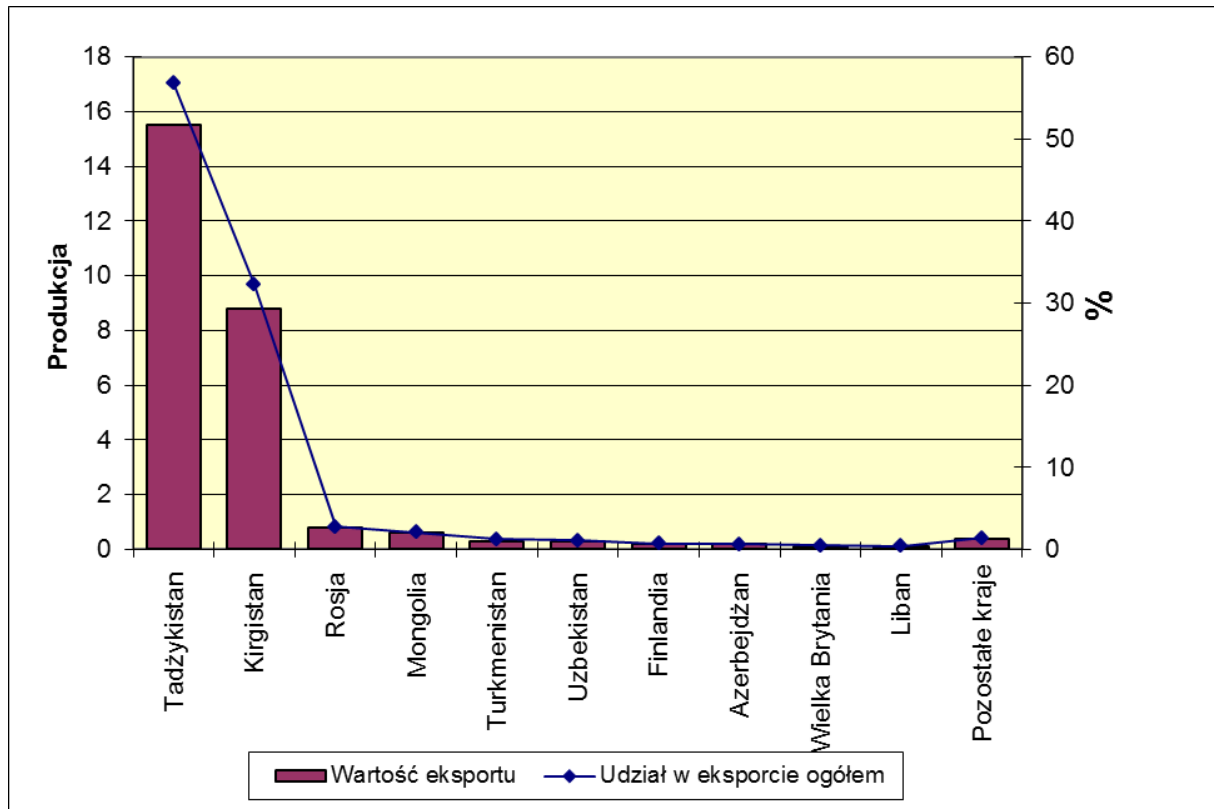
Struktura geograficzna kazachstańskiego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.)

Kraj	Wartość eksportu	Udział w eksporcie ogółem
Tadżykistan	15,5	56,86
Kirgistan	8,8	32,25
Rosja	0,8	2,79
Mongolia	0,6	2,11
Turkmenistan	0,3	1,23
Uzbekistan	0,3	1,11
Finlandia	0,2	0,74
Azerbejdżan	0,2	0,64
Wielka Brytania	0,1	0,50
Liban	0,1	0,38
Pozostałe kraje	0,4	1,38
Razem	27,2	100,00

Źródło: obl. na podst. Comtrade

Wykres 15

Struktura geograficzna kazachstańskiego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.)

Po stronie importu wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu dominują Rosja, Chiny i USA. Na te 3 kraje przypada łącznie prawie 65 proc. całego kazachstańskiego importu omawianych produktów. Największym dostawcą tych wyrobów są Niemcy z udziałem prawie 30 proc. Polska, z udziałem 2,8 proc., zajmuje 8.miejsce wśród największych zagranicznych dostawców wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu.

Tabela 35

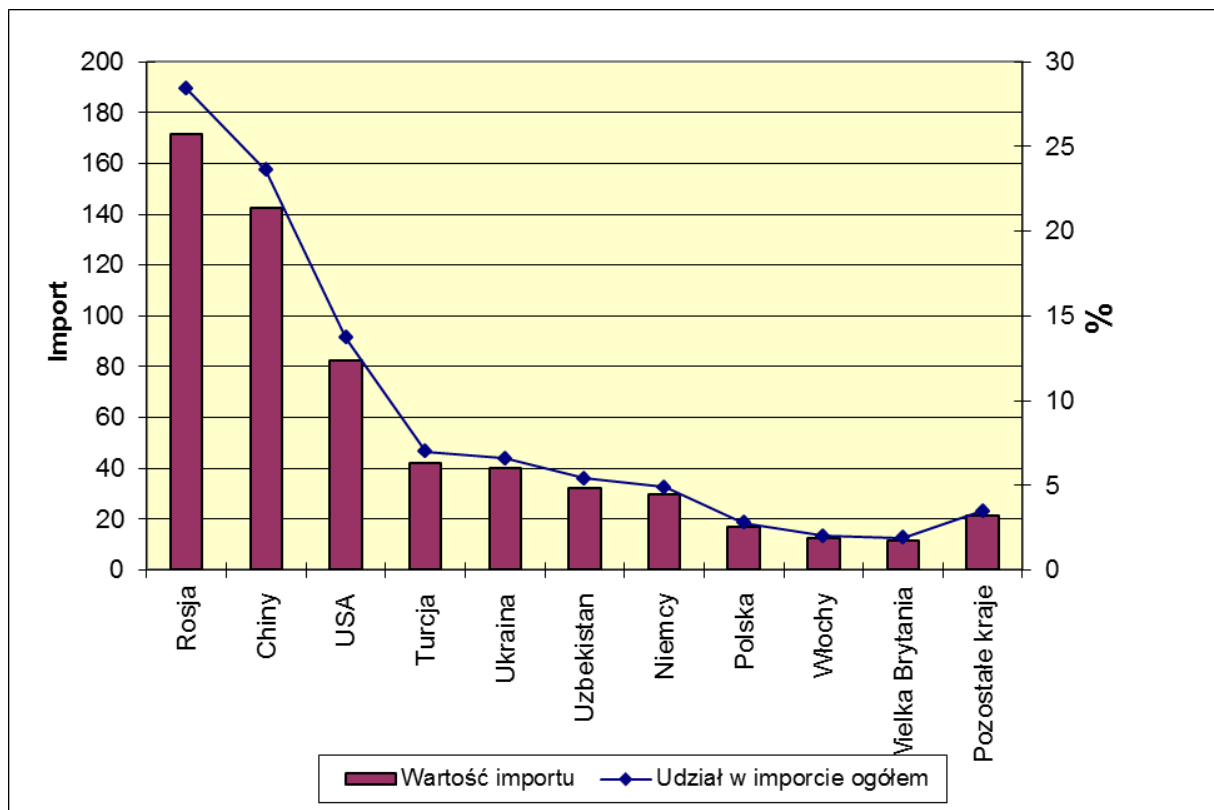
Struktura geograficzna kazachstańskiego importu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.)

Kraj	Wartość importu	Udział w imporcie ogółem
Rosja	171,6	28,4
Chiny	142,7	23,6
USA	82,6	13,7
Turcja	42,0	7,0
Ukraina	40,1	6,6
Uzbekistan	32,4	5,4
Niemcy	29,8	4,9
Polska	17,2	2,8
Włochy	12,3	2,0
Wielka Brytania	11,4	1,9
Pozostałe kraje	21,3	3,5
Razem	603,4	100,0

Źródło: obl. na podst. Comtrade

Wykres 16

Struktura geograficzna kazachstańskiego importu wyrobów i materiałów budowlanych w 2010 r. (w mln USD i proc.)

12. Polski eksport wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu

Według najnowszych danych, w 2010 r. wartość polskiego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych do Rosji wyniosła 17,2 mln USD i była nieznacznie tylko niższa niż rok i dwa lata wcześniej. Kryzys gospodarczy i finansowy w Kazachstanie nie spowodował głębokiego załamania tego wywozu. Prawdopodobnie dlatego, że jego wartość wciąż jest nieduża.

Tabela 36

Polski eksport wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu w latach 2008-2010 i jego dynamika (w mln USD)

Rok	Wartość eksportu	Dynamika (rok poprz.=100)
2008	18,5	.
2009	18,7	101,1
2010	17,2	92,0

Źródło: obl. na podst. Comtrade

W strukturze towarowej polskiego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu dominującą pozycję mają kity szklarskie, żywiczne, masy budowlane uszczelniające, wypełniacze malarskie, nieogniotrwałe preparaty powierzchniowe do fasad, ścian wewnętrznych, podłóg, sufitów. W 2010 r. przypadło na nie blisko 35 proc. całego naszego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych na rynek kazachstański. Udział gotowych klejów i pozostałych gotowych spoiw na bazie polimerów przekroczył 12 proc., a farb i pokostów (włącznie z emaliami i lakierami) – wyniósł 12 proc.

Tabela 37

Struktura towarowa polskiego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu w 2010 r. (mln USD i proc.)

Kod	Wyszczególnienie	Wartość eksportu	Udział w eksporcie całej grupy towarowej
2522	Wapno palone, wapno gaszone i wapno hydrauliczne	0,0	0,4

Kod	Wyszczególnienie	Wartość eksportu	Udział w eksporcie całej grupy towarowej
2523	Cement	0,0	0,1
3208 i 3209	Farby i pokosty (włącznie z emaliami i lakierami)	1,9	11,0
3214	Kity szklarskie, żywiczne, masy budowlane uszczelniające, wypełniacze malarskie, nieogniotrwałe preparaty powierzchniowe do fasad, ścian wewnętrznych, podłóg, sufitów	6,0	34,9
3506	Gotowe kleje i pozostałe gotowe spoiwa na bazie polimerów	2,1	12,2
3816	Cementy, zaprawy, masy betonowe i podobne mieszaniny ogniotrwałe, gdzie indziej niesklasyfikowane	0,0	0,0
3824	Beton zwykły towarowy, zaprawy murarskie i suchy beton	0,1	0,6
3918	Pokrycia podłogowe z tworzyw sztucznych, pokrycia ścienne lub sufitowe, z tworzyw sztucznych	0,5	2,9
3922	Wanny, prysznice, zlewy, umywalki, bidety, miski klozetowe, sedesy i pokrywy, spłuczki ustępowe i podobne artykuły sanitarne, z	0,7	4,1

Kod	Wyszczególnienie	Wartość eksportu	Udział w eksporcie całej grupy towarowej
	tworzyw sztucznych		
3925	Drzwi, okna i ich ościeżnice oraz progi drzwiowe, okiennice, rolety i podobne artykuły i ich części z tworzyw sztucznych	0,9	5,2
4418	Okna, okna balkonowe i ich ramy, drzwi i ich futryny oraz progi z drewna	1,2	7,0
6802	Obrobione kamienie budowlane lub pomnikowe, kostki mozaikowe, i podobne z kamieni naturalnych	0,0	0,0
6807	Pokrycia dachowe i wyroby okładzinowe z asfaltu lub podobnego materiału w rolkach	0,0	0,0
6810	Bloki ścienne i cegły z lekkiego betonu (na bazie skruszonego pumeksu, granulowanego żużla, itp.), płytki dachowe z cementu, betonu lub ze sztucznego kamienia	0,0	0,0
6907	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, ceramiczne, nieszkliwione; kostki mozaikowe i podobne, nawet na podłożu, ceramiczne, nieszkliwione	0,2	1,2

Kod	Wyszczególnienie	Wartość eksportu	Udział w eksporcie całej grupy towarowej
6908	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, ceramiczne, szkliwione; kostki mozaikowe i podobne, nawet na podłożu, ceramiczne, szkliwione	1,8	10,5
6910	Zlewy, umywalki, podstawy umywalek, wanny, bidety, miski klozetowe, płuczki ustępowe, pisuary i podobna armatura sanitarna, ceramiczne	0,6	3,5
7003	Szkło lane i walcowane, w arkuszach lub kształtkach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	0,0	0,0
7004	Szkło ciągnięte i dmuchane, w arkuszach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	0,0	0,0
7005	Szkło typu „float” i szkło o powierzchni szlifowanej lub polerowanej, w arkuszach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale	0,1	0,6

Kod	Wyszczególnienie	Wartość eksportu	Udział w eksporcie całej grupy towarowej
	nieobrobione inaczej		
7308 30	Drzwi, okna i ramy do nich oraz progi drzwiowe ze stali	1,0	5,8
Razem		17,2	100

Źródło: obl. na podst. Comtrade

13. Eksport wyrobów i materiałów budowlanych z krajów Unii Europejskiej do Kazachstanu

W 2011 r. wartość unijnego eksportu wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 33,4 proc. i wyniosła ponad 11 mln euro. Wzrost odnotowano w zdecydowanej większości pozycji.

Najbardziej, ponad 2-krotnie zwiększył się eksport obrobionych kamieni budowlanych lub pomnikowych, kostek mozaikowych, i podobnych z kamieni naturalnych oraz bloki ściennych i cegieł z lekkiego betonu (na bazie skruszonego pumeksu, granulowanego żużla, itp.), płytek dachowych z cementu, betonu lub ze sztucznego kamienia, a prawie 2-krotny wzrost dotyczył eksportu drzwi, okien oraz ram do nich i progów drzwiowych z aluminium.

Spadek eksportu, o blisko 18 proc., odnotowano w ub.r. tylko w jednej pozycji: pokrycia podłogowe z tworzyw sztucznych, pokrycia ścienne lub sufitowe, z tworzyw sztucznych.

Największą pozycją w unijnym eksporcie wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu w 2011 r. był beton zwykły towarowy, zaprawy murarskie i suchy beton. Jego udział w całym eksporcie omawianej grupy towarowej wyniósł 20,2 proc. Natomiast na farby i pokosty (włącznie z emaliami i lakierami) oraz kity szklarskie, żywiczne, masy budowlane uszczelniające, wypełniacze malarskie, nieogniotrwałe preparaty powierzchniowe do fasad, ścian wewnętrznych, podłóg, sufitów przypadło po ok. 17 proc. tego eksportu.

Tabela 38

Eksport wyrobów i materiałów budowlanych z krajów Unii Europejskiej do Kazachstanu w latach 2010-11 (w tys. euro)

Kod CN	Wyszczególnienie	2011	2010	Dynamika (2010 r. =100)	Udział w unijnym eksporcie mat. bud. do RK (w proc.)
2522	Wapno palone, wapno gaszone i wapno hydrauliczne	58,8	32,9	178,7	0,1
2523	Cement portlandzki, cement glinowy, cement żuźłowy, cement anhydrytowy i podobne cementy hydrauliczne, nawet barwione lub w postaci klinkieru	133,0	101,2	131,4	0,1
3208	Farby i pokosty (włącznie	19194,	1550	123,8	17,2

Kod CN	Wyszczególnienie	2011	2010	Dynamika (2010 r. =100)	Udział w unijnym eksporcie mat. bud. do RK (w proc.)
i 3209	z emaliami i lakierami)	1	0,5		
3214	Kity szklarskie, żywiczne, masy budowlane uszczelniające, wypełniacze malarskie, nieogniotrwałe preparaty powierzchniowe do fasad, ścian wewnętrznych, podłóg, sufitów	18592,4	10671,3	174,2	16,7
3506	Gotowe kleje i pozostałe gotowe spoiwa na bazie polimerów	5501,2	5436,8	101,2	4,9
3816	Cementy, zaprawy, masy betonowe i podobne mieszaniny ogniotrwałe, gdzie indziej niesklasyfikowane	5092,1	3173,3	160,5	4,6
3824	Beton zwykły towarowy, zaprawy murarskie i suchy beton	22550,5	18495,6	121,9	20,2
3918	Pokrycia podłogowe z tworzyw sztucznych,	2435,2	2936,9	82,9	2,2

Kod CN	Wyszczególnienie	2011	2010	Dynami ka (2010 r. =100)	Udział w unijnym eksporcie mat. bud. do RK (w proc.)
	pokrycia ścienne lub sufitowe, z tworzyw sztucznych				
3922	Wanny, prysznice, zlewy, umywalki, bidety, miski klozetowe, sedesy i pokrywy, spłuczki ustępowe i podobne artykuły sanitarne, z tworzyw sztucznych	2556,9	2038,4	125,4	2,3
3925	Drzwi, okna i ich ościeżnice oraz progi drzwiowe, okiennice, rolety i podobne artykuły i ich części z tworzyw sztucznych	4119,8	3625,6	113,6	3,7
4409	Drewno (włącznie z klepkami i listwami na parkiet, niepołączonymi), kształtowane w sposób ciągły (z wypustem, rowkiem, ze ściętymi krawędziami, zaokrąglone,	1431,6	1259,1	113,7	1,3

Kod CN	Wyszczególnienie	2011	2010	Dynamika (2010 r. =100)	Udział w unijnym eksporcie mat. bud. do RK (w proc.)
	ze złączami w jaskółczy ogon i podobne) wzdłuż dowolnej krawędzi, końców lub powierzchni, nawet strugane, szlifowane lub łączone stykowo:				
4418	Okna, okna balkonowe i ich ramy, drzwi i ich futryny oraz progi z drewna	7928,9	5433,8	145,9	7,1
6802	Obrobione kamienie budowlane lub pomnikowe, kostki mozaikowe, i podobne z kamieni naturalnych	3625,9	1575,6	230,1	3,3
6807	Pokrycia dachowe i wyroby okładzinowe z asfaltu lub podobnego materiału w rolkach	1159,1	1009,3	114,8	1,0
6810	Bloki ścienne i cegły z lekkiego betonu (na bazie skruszonego pumeksu, granulowanego żużla,	577,5	210,7	274,1	0,5

Kod CN	Wyszczególnienie	2011	2010	Dynami ka (2010 r. =100)	Udział w unijnym eksporcie mat. bud. do RK (w proc.)
	itp.), płytki dachowe z cementu, betonu lub ze sztucznego kamienia				
6907	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, ceramiczne, nieszkliwione; kostki mozaikowe i podobne, nawet na podłożu, ceramiczne, nieszkliwione	1351,8	1069,7	126,4	1,2
6908	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, ceramiczne, szkliwione; kostki mozaikowe i podobne, nawet na podłożu, ceramiczne, szkliwione	8045,3	5285,0	152,2	7,2
6910	Zlewy, umywalki, podstawy umywalek, wanny, bidety, miski klozetowe, płuczki ustępowe, pisuary i podobna armatura	2361,3	2041,1	115,7	2,1

Kod CN	Wyszczególnienie	2011	2010	Dynami ka (2010 r. =100)	Udział w unijnym eksporcie mat. bud. do RK (w proc.)
	sanitarna, ceramiczne				
7003	Szkło lane i walcowane, w arkuszach lub kształtkach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	305,5	303,7	100,6	0,3
7004	Szkło ciągnięte i dmuchane, w arkuszach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	0,0	1,7	0,0	0,0
7005	Szkło typu „float” i szkło o powierzchni szlifowanej lub polerowanej, w arkuszach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	743,5	555,8	133,8	0,7
7308 30	Drzwi, okna i ramy do nich oraz progi drzwiowe	2204,0	2053, 8	107,3	2,0

Kod CN	Wyszczególnienie	2011	2010	Dynamika (2010 r. =100)	Udział w unijnym eksporcie mat. bud. do RK (w proc.)
	ze stali				
761010	Drzwi, okna oraz ramy do nich i progi drzwiowe z aluminium	1437,8	726,1	198,0	1,3
Razem		11140 6,2	8353 7,9	133,4	100,0

Źródło: obl. na podst. Eurostatu

14. Dostęp do kazachstańskiego rynku wyrobów i materiałów budowlanych

Po utworzeniu przez Rosję, Kazachstan i Białoruś unii celnej we wszystkich tych 3 krajach przy imporcie wyrobów i materiałów budowlanych obowiązują takie same stawki celne.

Do przeprowadzenia odprawy towarów importowanych do Kazachstanu potrzebne są następujące dokumenty:

- oryginał faktury,
- deklaracja celna,
- deklaracja wartości celnej,
- deklaracja skrócona ENS,
- zaświadczenie o prowadzeniu działalności gospodarczej,
- świadectwo pochodzenia towaru,
- list przewozowy,

- kolejowy (lotniczy) list przewozowy,
- konosament,
- wypis z rejestru handlowego,
- zaświadczenie o prowadzeniu działalności handlu zagranicznego.

14.1. Taryfa celna

Tabela 39

Stawki celne na import wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu

Kod	Nazwa produktu	Stawka celna (w proc.)
2522	Wapno palone, wapno gaszone i wapno hydrauliczne	5
252310	Klinkier cementowy	5
252321	Cement portlandzki biały, nawet sztucznie barwiony	5
2523 29	Cement portlandzki pozostały	5
252330	Cement glinowy	5
252390	Pozostałe cementy hydrauliczne	5
320810	Farby i pokosty (włącznie z emaliami i lakierami) na bazie poliestrów	15
320820	Farby i pokosty (włącznie z emaliami i lakierami) na bazie polimerów akrylowych lub winylowych	5
32089091	Farby i pokosty (włącznie z emaliami i lakierami) na bazie polimerów syntetycznych	5

32089099	Farby i pokosty (włącznie z emaliami i lakierami) na bazie chemicznie modyfikowanych polimerów naturalnych	5
321410	Kity szklarskie, żywiczne, masy budowlane uszczelniające	5
321490	Wypełniacze malarskie, nieogniotrwałe preparaty powierzchniowe do fasad, ścian wewnętrznych, podłóg, sufitów	5
350610	Gotowe kleje i pozostałe gotowe spoiwa	5
350691	Spoiwa na bazie polimerów	5
3816	Cementy, zaprawy, masy betonowe i podobne mieszaniny ogniotrwałe, gdzie indziej niesklasyfikowane	5
3824	Beton zwykły towarowy, zaprawy murarskie i suchy beton	5
3918	Pokrycia podłogowe z tworzyw sztucznych, pokrycia ścienne lub sufitowe, z tworzyw sztucznych	15, ale nie mniej niż 0,3 euro/kg
3922	Wanny, prysznice, zlewy, umywalki, bidety, miski klozetowe, sedesy i pokrywy, spłuczki ustępowe i podobne artykuły sanitarne, z tworzyw sztucznych	20
3925	Drzwi, okna i ich ościeżnice oraz progi drzwiowe, okiennice, rolety i podobne artykuły i ich części z tworzyw sztucznych	20
4418	Okna, okna balkonowe i ich ramy, drzwi i ich futryny oraz progi, z drewna	20

6802	Obrobione kamienie budowlane lub pomnikowe, kostki mozaikowe, i podobne z kamieni naturalnych	15
680300	Pokrycia dachowe i ścienne, łupkowe	15
68071010	Pokrycia dachowe i wyroby okładzinowe z asfaltu lub podobnego materiału w rolkach	15
68079000	Pozostałe artykuły z asfaltu lub podobnego materiału	15
68091100	Płyty, arkusze, tafle, płytki i podobne artykuły z gipsu lub z mieszanek na bazie gipsu, bez ozdób, tylko licowane lub wzmocnione papierem lub tekturą	15
68091900	Pozostałe płyty, arkusze, tafle, płytki i podobne artykuły z gipsu lub z mieszanek na bazie gipsu	15
68101110	Bloki ścienne i cegły z lekkiego betonu (na bazie skruszonego pumeksu, granulowanego żużla, itp.)	15
68101190	Pozostałe bloki ścienne i cegły z cementu, betonu lub ze sztucznego kamienia, nawet zbrojone	15
68101910	Płytki dachowe cementu, betonu lub ze sztucznego kamienia	15
68101931	Płytki i płyty chodnikowe z betonu	15
68101939	Pozostałe płytki i płyty chodnikowe	15
68101990	Pozostałe płytki, płyty chodnikowe, cegły i podobne artykuły:	15

68109110	Elementy stropowe z cementu, betonu lub ze sztucznego kamienia, nawet zbrojone	15
68109190	Pozostałe prefabrykowane elementy konstrukcyjne dla budownictwa lub inżynierii lądowej lub wodnej	15
68109900	Pozostałe artykuły z cementu, betonu lub ze sztucznego kamienia, nawet zbrojone	15
6904	Cegły budowlane, pustaki stropowe, podporowe, wypełnieniowe i podobne, ceramiczne	20
6905	Dachówki, nasady kominowe, wkłady kominowe, ozdoby architektoniczne i pozostałe ceramiczne wyroby budowlane	20
6906	Rury, przewody, rynny i osprzęt do rur, ceramiczne	20
6907	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, wyroby kamionkowe ceramiczne, nieszkliwione	15, ale nie mniej niż 0,06 euro/kg
6908	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, wyroby kamionkowe ceramiczne, szkliwione	15, ale nie mniej niż 0,06 euro/kg
691010	Zlewy, umywalki, podstawy umywalek, wanny, bidety, miski klozetowe, płuczki ustępowe, pisuary i podobna armatura sanitarna z porcelany lub porcelany chińskiej	15, ale nie mniej niż 0,24 euro/kg
6910 90	Pozostałe zlewy, umywalki, podstawy umywalek, wanny, bidety, miski klozetowe, płuczki ustępowe, pisuary i podobna armatura	15, ale nie mniej niż 0,24 euro/kg

	sanitarna, ceramiczne	
7003	Szkło lane i walcowane, w arkuszach lub kształtkach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	15
7004	Szkło ciągnięte i dmuchane, w arkuszach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	15
7005	Szkło typu „float” i szkło o powierzchni szlifowanej lub polerowanej, w arkuszach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	15
730830	Drzwi, okna i ramy do nich oraz progi drzwiowe ze stali	15
761010	Drzwi, okna oraz ramy do nich i progi drzwiowe z aluminium	20, ale nie mniej niż 4,0 euro/kg

14.2 Warunki pozataryfowe

W przypadku niektórych pozycji towarowych wyrobów i materiałów budowlanych przy imporcie na rynek kazachstański wymagane jest przedstawienie certyfikatu zgodności, potwierdzającego, że importowany produkt odpowiada obowiązującym normom GOST-K. Dokument ten potwierdza jakość wyrobów i ich zgodność z normami i standardami Republiki

Kazachstanu. Posiadanie GOST-K ułatwia odprawę graniczną i sprzedaż produktów na rynku kazachstańskim.

Certyfikacja dobrowolna z kolei wynika z inicjatywy producenta, który chce potwierdzić jakość swoich produktów i ich zgodność z normami kazachstańskimi, a tym samym zwiększyć zaufanie do swoich wyrobów.

Przy imporcie większości wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu nie jest konieczne ubieganie się o przyznanie licencji importowej. Jednak w odniesieniu do importu drzwi, okien, ram do nich oraz progów drzwiowych ze stali konieczne jest uzyskanie licencji na import tych produktów, jeśli mogą mieć one podwójne zastosowanie.

W przypadku eksportu do tego kraju większości wyrobów i materiałów budowlanych istnieje również wymóg przedstawiania specyficznych, dodatkowych dokumentów. Najważniejsze z ich przedstawiono w poniżej tabeli, a ich wzory zaprezentowane zostały w załączniku, znajdującym się na końcu tego opracowania.

Tabela 40

Specyficzne dokumenty wymagane przy eksporcie wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu

Kod	Nazwa produktu	Wymagane specyficzne dokumenty
2522	Wapno palone, wapno gaszone i wapno hydrauliczne	<ul style="list-style-type: none"> • Certyfikat zgodności • Deklaracja zgodności
2523	Cement	<ul style="list-style-type: none"> • Certyfikat zgodności • Deklaracja zgodności
3208	Farby i pokosty (włącznie z emaliami i lakierami)	<ul style="list-style-type: none"> • Certyfikat zgodności • Deklaracja zgodności

		<ul style="list-style-type: none"> • Wpis do rejestru produktów chemicznych
3214	Kity szklarskie, żywiczne, masy budowlane uszczelniające, wypełniacze malarskie, nieogniotrwałe preparaty powierzchniowe do fasad, ścian wewnętrznych, podłóg, sufitów	<ul style="list-style-type: none"> • Certyfikat zgodności • Deklaracja zgodności • Wpis do rejestru produktów chemicznych
3506	Gotowe kleje i pozostałe gotowe spoiwa na bazie polimerów	<ul style="list-style-type: none"> • Certyfikat zgodności • Deklaracja zgodności • Wpis do rejestru produktów chemicznych
3816	Cementy, zaprawy, masy betonowe i podobne mieszaniny ogniotrwałe, gdzie indziej niesklasyfikowane	<ul style="list-style-type: none"> • Wpis do rejestru produktów chemicznych
3824	Beton zwykły towarowy, zaprawy murarskie i suchy beton	<ul style="list-style-type: none"> • Wpis do rejestru produktów chemicznych
3918	Pokrycia podłogowe z tworzyw sztucznych, pokrycia ścienne lub sufitowe, z tworzyw sztucznych	<ul style="list-style-type: none"> • Certyfikat zgodności • Wpis do rejestru produktów chemicznych • Zawiadomienie o transgranicznym przemieszczaniu odpadów niebezpiecznych
3922	Wanny, prysznice, zlewy, umywalki, bidety, miski klozetowe, sedesy i pokrywy, spłuczki ustępowe i podobne	<ul style="list-style-type: none"> • Wpis do rejestru produktów chemicznych

	artykuły sanitarne, z tworzyw sztucznych	
3925	Drzwi, okna i ich ościeżnice oraz progi drzwiowe, okiennice, rolety i podobne artykuły i ich części z tworzyw sztucznych	<ul style="list-style-type: none"> • Certyfikat zgodności • Deklaracja zgodności • Wpis do rejestru produktów chemicznych
4418	Okna, okna balkonowe i ich ramy, drzwi i ich futryny oraz progi z drewna	-
6802	Obrobione kamienie budowlane lub pomnikowe, kostki mozaikowe, i podobne z kamieni naturalnych	-
6803	Pokrycia dachowe i ścienne, łupkowe	-
6807	Pokrycia dachowe i wyroby okładzinowe z asfaltu lub podobnego materiału w rolkach	<ul style="list-style-type: none"> • Certyfikat zgodności • Deklaracja zgodności
6809	Płyty, arkusze, tafle, płytki i podobne artykuły z gipsu lub z mieszanek na bazie gipsu, bez ozdób, tylko licowane lub wzmocnione papierem lub tekturą	-
6810	Bloki ścienne i cegły z lekkiego betonu (na bazie skruszonego pumeksu, granulowanego żużla, itp.), płytki dachowe z cementu, betonu lub ze sztucznego kamienia	<ul style="list-style-type: none"> • Certyfikat zgodności • Deklaracja zgodności
6904	Cegły budowlane, pustaki stropowe, podporowe, wypełnieniowe i podobne, ceramiczne	<ul style="list-style-type: none"> • Certyfikat zgodności • Deklaracja zgodności

6905	Dachówki, nasady kominowe, wkłady kominowe, ozdoby architektoniczne i pozostałe ceramiczne wyroby budowlane	-
6906	Rury, przewody, rynny i osprzęt do rur, ceramiczne	-
6907	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, wyroby kamionkowe ceramiczne, nieszkliwione	-
6908	Płyty chodnikowe, kafle lub płytki ścienne, wyroby kamionkowe ceramiczne, szkliwione	-
6910	Zlewy, umywalki, podstawy umywalek, wanny, bidety, miski klozetowe, płuczki ustępowe, pisuary i podobna armatura sanitarna ceramiczne	-
7003	Szkło lane i walcowane, w arkuszach lub kształtkach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	-
7004	Szkło ciągnięte i dmuchane, w arkuszach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	-
7005	Szkło typu „float” i szkło o powierzchni	-

	szlifowanej lub polerowanej, w arkuszach, nawet z warstwą pochłaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej	
730830	Drzwi, okna i ramy do nich oraz progi drzwiowe ze stali	• licencja na import (jeśli wyroby te mogą mieć podwójne zastosowanie)
761010	Drzwi, okna oraz ramy do nich i progi drzwiowe z aluminium	-

15. Regulacje prawne

Wzory ważniejszych dokumentów handlowych wymaganych przy eksporcie wyrobów i materiałów budowlanych do Kazachstanu

a) wniosek o wydanie certyfikatu zgodności

«___» _____ 200_ года

(наименование органа по
подтверждению соответствия,
адрес)

Заявка на проведение сертификации

(наименование заявителя с указанием адреса и банковских реквизитов)

именуемый в дальнейшем «Заявитель», в лице

(должность, Ф.И.О., адрес проживания, номер телефона)

просит провести по схеме № _____

сертификацию _____

(полное наименование заявленной продукции, услуг)

на соответствие _____

(наименование конкретных требований)

установленных _____

(наименование, номер и дату нормативного документа)

(при необходимости указать номера пунктов)

Настоящей заявкой сообщаем сведения продукции, услуге

Настоящей заявкой обязуюсь:
соблюдать процедуры подтверждения соответствия;
обеспечить стабильность показателей (характеристик) сертифицируемой
продукции, услуг;
оплатить в соответствии с договором расходы, связанные с сертификацией и
инспекционной проверкой продукции, услуг;

Приложения:

(подпись уполномоченного лица)

М.П.

(инициалы, фамилия)

b) wniosek o wydanie deklaracji zgodności

Форма заявления-декларации

Государственная система технического регулирования Республики Казахстан

(наименование органа по подтверждению соответствия, адрес)

КСД № _____

ЗАЯВЛЕНИЕ-ДЕКЛАРАЦИЯ № _____ (без права реализации)

действительно с « ____ » _____ 200__ г. по « ____ » _____ 200__ г.

(наименование предприятия, организации, учреждения, РНН)

в лице _____

(адрес)

(руководитель предприятия)

(фамилия, имя, отчество)

заявляет под свою ответственность, что продукция _____

(наименование продукции)

Код ТН ВЭД _____

(размер партии, товаросопроводительные документы)

изготовленная _____ соответствует всем требованиям,
(страна, наименование предприятия, фирмы)

обеспечивающим безопасность жизни, здоровья людей, имущества граждан и охрану окружающей среды, установленным для данной продукции в действующих на момент заявления _____

(наименование и обозначение нормативного документа)

и после таможенного оформления не проводит реализацию продукции и в установленном порядке подтверждает её соответствие требованиям безопасности, в органе по подтверждению соответствия зарегистрировавшим заявление-декларацию, в течение _____ дней с момента регистрации.

(не более одного месяца)

М.П.

Руководитель предприятия _____

(подпись, Ф.И.О.)

Настоящее заявление-декларация зарегистрировано и контролируется _____

(наименование органа по подтверждению соответствия)

по договору _____ от « ____ » _____ 200__ г. № _____

В случае уклонения заявителя от проведения работ по подтверждению соответствия декларируемой продукции, информация направляется в территориальные органы уполномоченного органа в области технического регулирования и метрологии.

М.П.

Руководитель органа по подтверждению соответствия
или уполномоченное им лицо _____

(подпись, Ф.И.О.)

c) deklaracja skrócona

Краткая декларация N / /

Регистрация на СВХ (МВХ) N / /

1. Отправитель товаров, страна отправления		3. Перевозчик		
2. Получатель товаров, страна назначения		4. Сведения о транспортном средстве		
5. Наименование, номера транспортных документов	6. Наименование/код по ТН ВЭД товара	7. Количество мест	8. Вес (кг)	9. Кол-во и номера пломб и иных средств идентификации
10. Фактурная стоимость	11. Код валюты	12. Предшествующий документ		
13. Дополнительные сведения				
14. Место временного хранения		15. Срок временного хранения		
16. Наименование таможенного органа		17. Решение таможенного органа		

Ф.И.О. представителя перевозчика

(при отсутствии специально уполномоченного лица -

лицо, управляющее транспортным средством)

дата

(подпись)

d) wniosek o wydanie licencji na import towarów podwójnego zastosowania

ЗАЯВЛЕНИЕ НА ЛИЦЕНЗИЮ НА ИМПОРТ

1.		ЛИЦЕНЗИЯ №	
2. Заявитель, его адрес, телефон			
3. По поручению (организация, предприятие, адрес, телефон)		7. Продавец, его адрес	
4. Потребитель, его адрес		8. Страна продавца	
5. Страна происхождения		9. Срок действия	
6. Таможенный орган		10. Характер сделки	
		11. Валюта платежа	
12. Наименование и полная характеристика товара	13. Код товара по ТН ВЭД РК	15. Ед. измерения по ТН ВЭД РК (основная/дополнительная)	17. Общая стоимость (в тысячах) в: валюте платежа: тенге: долларах USD:
	14. Код товара по контрольным спискам	16. Количество	

18. Основание для запроса лицензии	20. Согласовано
19. От заявителя Ф.И.О. должность подпись, МП дата	21. Государственный орган РК - лицензиар Заявление принято к рассмотрению «__» _____ 200__ г.
22. Номера расчетных (валютных) счетов, наименование отделений банков	
23. Особые условия лицензии	

e) zawiadomienie o transgranicznym przemieszczaniu odpadów
niebezpiecznych

Notification document for transboundary movements/shipments of waste

1. Exporter - notifier Registration No: Name: Address: Contact person: Tel: Fax: E-mail:		3. Notification No: Notification concerning A.(i) Individual shipment: ☐ (ii) Multiple shipments: ☐ B.(i) Disposal (1): ☐ (ii) Recovery: ☐ C. Pre-consented recovery facility (2;3) Yes ☐ No ☐	
2. Importer - consignee Registration No: Name: Address: Contact person: Tel: Fax: E-mail:		4. Total intended number of shipments: 5. Total intended quantity (4): Tonnes (Mg): m ³ :	
8. Intended carrier(s) Registration No: Name(7): Address: Contact person: Tel: Fax: E-mail: Means of transport (5):		6. Intended period of time for shipment(s) (4): First departure: Last departure: 7. Packaging type(s) (5): Special handling requirements (6): Yes: ☐ No: ☐	
9. Waste generator(s) - producer(s) (1;7,8) Registration No: Name: Address: Contact person: Tel: Fax: E-mail: Site and process of generation (6)		11. Disposal / recovery operation(s) (2) D-code / R-code (5): Technology employed (6): Reason for export (1;6):	
10. Disposal facility (2): ☐ or recovery facility (2): ☐ Registration No: Name: Address: Contact person: Tel: Fax: E-mail: Actual site of disposal/recovery:		12. Designation and composition of the waste (6): 13. Physical characteristics (5): 14. Waste identification (fill in relevant codes) (i) Basel Annex VIII (or IX if applicable): (ii) OECD code (if different from (i)): (iii) EC list of wastes: (iv) National code in country of export: (v) National code in country of import: (vi) Other (specify): (vii) Y-code: (viii) H-code (5): (ix) UN class (5): (x) UN Number: (xi) UN Shipping name: (xii) Customs code(s) (HS):	
15. (a) Countries/States concerned, (b) Code no. of competent authorities where applicable, (c) Specific points of exit or entry (border crossing or port)			
(a) State of export - dispatch		State(s) of transit (entry and exit)	
(b)		State of import - destination	
(c)			
16. Customs offices of entry and/or exit and/or export (European Community): Entry: Exit: Export:			
17. Exporter's - notifier's / generator's - producer's (1) declaration: I certify that the information is complete and correct to my best knowledge. I also certify that legally enforceable written contractual obligations have been entered into and that any applicable insurance or other financial guarantee is or shall be in force covering the transboundary movement.			18. Number of annexes attached
Exporter's - notifier's name: Date: Signature: Generator's - producer's name: Date: Signature:			
FOR USE BY COMPETENT AUTHORITIES			
19. Acknowledgement from the relevant competent authority of countries of import - destination / transit (1) / export - dispatch (9): Country: Notification received on: Acknowledgement sent on: Name of competent authority: Stamp and/or signature:		20. Written consent (1;8) to the movement provided by the competent authority of (country): Consent given on: until: Consent valid from: until: Specific conditions: No: ☐ If Yes, see block 21 (6): ☐ Name of competent authority: Stamp and/or signature:	
21. Specific conditions on consenting to the movement document or reasons for objecting			

(1) Required by the Basel Convention

(2) In the case of an R12/R13 or D13-D15 operation, also attach corresponding information on any subsequent R12/R13 or D13-D15 facilities and on the subsequent R1-R11 or D1-D12 facility(ies) when required

(3) To be completed for movements within the OECD area and only if B(ii) applies

(4) Attach detailed list if multiple shipments

(5) See list of abbreviations and codes on the next page

(6) Attach details if necessary

(7) Attach list if more than one

(8) If required by national legislation

(9) If applicable under the OECD Decision

List of abbreviations and codes used in the notification document

DISPOSAL OPERATIONS (block 11)	
D1	Deposit into or onto land, (e.g., landfill, etc.)
D2	Land treatment, (e.g., biodegradation of liquid or sludgy discards in soils, etc.)
D3	Deep injection, (e.g., injection of pumpable discards into wells, salt domes or naturally occurring repositories, etc.)
D4	Surface impoundment, (e.g., placement of liquid or sludge discards into pits, ponds or lagoons, etc.)
D5	Specially engineered landfill, (e.g., placement into lined discrete cells which are capped and isolated from one another and the environment, etc.)
D6	Release into a water body except seas/oceans
D7	Release into seas/oceans including sea-bed insertion
D8	Biological treatment not specified elsewhere in this list which results in final compounds or mixtures which are discarded by means of any of the operations in this list
D9	Physico-chemical treatment not specified elsewhere in this list which results in final compounds or mixtures which are discarded by means of any of the operations in this list (e.g., evaporation, drying, calcination, etc.)
D10	Incineration on land
D11	Incineration at sea
D12	Permanent storage, (e.g., emplacement of containers in a mine, etc.)
D13	Blending or mixing prior to submission to any of the operations in this list
D14	Repackaging prior to submission to any of the operations in this list
D15	Storage pending any of the operations in this list
RECOVERY OPERATIONS (block 11)	
R1	Use as a fuel (other than in direct incineration) or other means to generate energy (Basel/OECD) - Use principally as a fuel or other means to generate energy (EU)
R2	Solvent reclamation/regeneration
R3	Recycling/reclamation of organic substances which are not used as solvents
R4	Recycling/reclamation of metals and metal compounds
R5	Recycling/reclamation of other inorganic materials
R6	Regeneration of acids or bases
R7	Recovery of components used for pollution abatement
R8	Recovery of components from catalysts
R9	Used oil re-refining or other reuses of previously used oil
R10	Land treatment resulting in benefit to agriculture or ecological improvement
R11	Uses of residual materials obtained from any of the operations numbered R1-R10
R12	Exchange of wastes for submission to any of the operations numbered R1-R11
R13	Accumulation of material intended for any operation in this list.
PACKAGING TYPES (block 7)	H-CODE AND UN CLASS (block 14)
1. Drum	UN Class H-code Characteristics
2. Wooden barrel	1 H1 Explosive
3. Jerrican	3 H3 Flammable liquids
4. Box	4.1 H4.1 Flammable solids
5. Bag	4.2 H4.2 Substances or wastes liable to spontaneous combustion
6. Composite packaging	4.3 H4.3 Substances or wastes which, in contact with water, emit flammable gases
7. Pressure receptacle	5.1 H5.1 Oxidizing
8. Bulk	5.2 H5.2 Organic peroxides
9. Other (specify)	6.1 H6.1 Poisonous (acute)
MEANS OF TRANSPORT (block 8)	6.2 H6.2 Infectious substances
R = Road	8 H8 Corrosives
T = Train/rail	9 H10 Liberation of toxic gases in contact with air or water
S = Sea	9 H11 Toxic (delayed or chronic)
A = Air	9 H12 Ecotoxic
W = Inland waterways	9 H13 Capable, by any means, after disposal of yielding another material, e.g., leachate, which possesses any of the characteristics listed above
PHYSICAL CHARACTERISTICS (block 13)	
1. Powdery/powder	
2. Solid	
3. Viscous/paste	
4. Sludgy	
5. Liquid	
6. Gaseous	
7. Other (specify)	

Further information, in particular related to waste identification (block 14), i.e. on Basel Annexes VIII and IX codes, OECD codes and Y-codes, can be found in a Guidance/Instruction Manual available from the OECD and the Secretariat of the Basel Convention.

**16. Lista największych kazachstańskich targów i wystaw
w branży wyrobów i materiałów budowlanych w latach
2012-13**

Miasto	Nazwa wystawy	Termin
Almaty	WinTecExpo Kazakhstan 2012 "Окна, Двери и Фасады"	14.03.2012 - 16.03.2012
Almaty	KazBuild Spring 2012 «Строительство и Интерьер, Отопление и вентиляция, Керамика и камень»	14.03.2012 - 16.03.2012
Astana	Промстройиндустрия-Астана-2012	16.03.2012 - 18.03.2012
Atyrau	Atyrau Build 2012 «Строительство и Интерьер, Отопление и Вентиляция»	03.04.2012 - 05.04.2012
Astana	AstanaBuild 2012	23.05.2012 - 25.05.2012
Almaty	KazBuild 2012 "Строительство и Интерьеры, Окна, двери и фасады, Керамика и камень"	04.09.2012 - 07.09.2012
Almaty	Aqua-Therm Almaty 2012	04.09.2012 - 07.09.2012
Almaty	WinTecExpo Kazakhstan 2013 "Окна, Двери и Фасады"	03.2013

17. Ustawodawstwo związane z branżą budowlaną

Bezpieczeństwo materiałów budowlanych, produktów i konstrukcji

W sprawie zatwierdzenia przepisów technicznych " Bezpieczeństwo materiałów budowlanych, produktów i konstrukcji"

W sprawie zatwierdzenia przepisów technicznych „ Bezpieczeństwo materiałów budowlanych, produktów i konstrukcji”

Uchwała Rządu Cu od 4 lutego 2008 roku N 96

SAPR Republiki Kazachstan, 2008 г., N 5, ст. 53

Uwaga RCPI!

Ustawa traci siłę uchwałą Rządu RK od 17.11.2010 № 1202 (wprowadza się po sześciu miesiącach od dnia oficjalnej publikacji).

W celu realizacji ustawy z Republiki Kazachstanu od 9 listopada 2004 roku "O technicznym rozporządzeniu przepisów technicznych" Rząd Republiki Kazachstanu

POSTANAWIA :

1. Zatwierdzić proponowany regulamin "Bezpieczeństwo materiałów budowlanych, produktów i konstrukcji " (dalej regulamin techniczny).

2. Centralnym i lokalnym organom wykonawczym zapewnić dostosowania ich przepisów do przestrzegania przepisów technicznych zatwierdzonych przez niniejszą uchwałę.

3. Niniejsze postanowienie wchodzi w życie sześć miesięcy od daty publikacji.

*Premier
Republiki Kazachstan*

Zatwierdzono
Uchwałą Rządu
Republiki Kazachstan
od 4 lutego 2008 roku N 96

**Regulamin techniczny
"Bezpieczeństwo materiałów budowlanych, produktów i konstrukcji"**

1. Zakres

Obiektami regulowania technicznego w niniejszym Technicznym regulaminie są:

1) produkcja – materiały budowlane, produkty i konstrukcji, ich charakterystyki określające bezpieczeństwo;

2) procesy produkcyjne, transportowanie, przechowywania, wykorzystanie i utylizacja materiałów budowlanych, produktów i konstrukcji (etapy cyklu życiowego).

Niniejszy Regulamin techniczny bierze pod uwagę przejawy niebezpiecznych charakterystyk (właściwości) na etapach cyklu życiowego materiałów budowlanych, produktów i konstrukcji.

2. Identyfikacja materiałów budowlanych, produktów i konstrukcji wykonywa się szlakiem wykorzystania kodów Handlowej nomenklatury zagranicznej działalności gospodarczej (HN ZDG) oraz ich kody po Klasyfikacji produkcji po rodzajom działalności gospodarczej (KP RDG) ГК PK 04-2003,

по маркированию и сопроводительным документам, по знакам, параметрам, показателям и требованиям, которые вместе обеспечивают их идентификацию.

3. Список строительных материалов, изделий и конструкций, в отношении которых в отношении которых установлены требования в области безопасности, находится в приложении 1 к настоящему Техническому Регламенту.

4. Настоящий технический регламент устанавливает минимальные требования, которые обеспечивают пожарную безопасность, безопасность взрывозащиты, химическую безопасность, механическую безопасность (удар), биологическую, термическую и санитарно-эпидемиологическую безопасность строительных материалов, изделий и конструкций.

5. Общие требования к пожарной безопасности, безопасности взрывозащиты, химической безопасности, механической безопасности (удар), биологической, термической и санитарно-эпидемиологической безопасности строительных материалов, изделий и конструкций регулируются Кодексом Республики Казахстан об экологии Республики Казахстан и актами законодательства Республики Казахстан "Об архитектуре, градостроительстве и строительной деятельности в Республике Казахстан", "О пожарной безопасности", "О безопасности промышленности на опасных промышленных объектах", "О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения", "О радиационной безопасности".

6. Настоящий Технический Регламент должен применяться совместно с другими техническими регламентами, касающимися требований безопасности к характеристикам строительных материалов, изделий и конструкций или к жизненным циклам.

7. Niniejszy Regulamin Techniczny nie dotyczy materiałów budowlanych, produktów i konstrukcji, które wykorzystane w budowie powtórne w odniesieniu do potrzeb obywateli..

8. Wymagania, ustawione niniejszym Regulaminem Technicznym, obowiązkowe i działają na całe terytorium Republiki Kazachstan .

Certyfikacja w Kazachstanie:

Certyfikat GOST-K

Przy eksporcie na rynek Republiki Kazachstan wymagane są Certyfikaty jakości GOST-K. Dokument ten wystawiany jest przez akredytowane organy dla produktów, technologii oraz usług.

Większość produktów eksportowanych na rynek kazachski podlega obowiązkowej certyfikacji. Certyfikacja dobrowolna z kolei wynika z inicjatywy producenta, który chce potwierdzić jakość swoich produktów i ich zgodność z normami kazachskimi, a tym samym zwiększyć zaufanie do swoich wyrobów. Certyfikat zgodności GOST-K potwierdza, że importowane towary spełniają kazachskie normy i wymagania.

Certyfikacja zgodności w Kazachstanie może być przeprowadzona wyłącznie przez Organy po Certyfikacji które posiadają akredytacje oraz pozwolenie na przeprowadzenie takich badań. Certyfikaty zgodności zagranicznych firm, protokoły badań produkcji, znaki zgodności są czasami uznawane na podstawie międzynarodowych umów.

Certyfikacja w Kazachstanie dla partii towarowej:

Certyfikat na partię towarową wystawiany jest na produkcję, która jest ujęta na jednej umowie albo fakturze. Taki certyfikat jest ważny pół roku od momentu wydania. Wykonanie certyfikatu może zlecić firma, która znajduje się na fakturze jako Sprzedawca lub Kupujący.

Przed wysłaniem towaru do Kazachstanu musi zostać zawarta umowa z Organem Certyfikującym i muszą zostać przedstawione dokumenty potwierdzające status prawny Sprzedającego. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra przemysłu i handlu Republiki Kazachstan z dnia 29.10.2008 roku Nr 429 są to: dokumenty rejestracyjne firmy, NIP, REGON, KRS, wpis do ewidencji w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej.

Certyfikat GOST-K jest wystawiany na konkretny typ jednorodnej produkcji, podlegającej obowiązkowej certyfikacji, zgodnie z kodem taryfy celnej. Na podstawie takiego certyfikatu sprzedający może wprowadzić (wwieźć) towar na teren Kazachstanu i przeprowadzić odprawę celną. Termin ważności takiego certyfikatu z reguły wynosi jeden miesiąc.

Podstawą do wydania certyfikatu GOST-K na partię są następujące dokumenty:

- dokumenty potwierdzające sprzedaż wyrobów do Kazachstanu (faktura, list przewozowy, umowa);
- dokumenty potwierdzające pochodzenie towaru;
- dokumenty potwierdzające bezpieczeństwo towaru (nieobowiązkowe)
- normatywna dokumentacja na produkcję (nieobowiązkowe)

Do końca terminu ważności certyfikatu firma, która występuje o certyfikat albo odbiorca towaru na terenie Kazachstanu, są zobowiązani do przedstawienia

kopii deklaracji celnej, potwierdzającej datę przekroczenia granicy celnej przez towar.

Termin wystawienia certyfikatu zgodności na partię towarową wynosi 8-12 dni roboczych.

Koszty certyfikatu GOST-K na partię są uzależnione od ilości wysyłanych do Kazachstanu wyrobów. Oferta przygotowywana jest indywidualnie dla każdego klienta.

Obowiązkowa certyfikacja GOST-K (Certyfikat ROK)

Celem obowiązkowej certyfikacji w Kazachstanie jest potwierdzenie zgodności produktów z obowiązującymi wymaganiami i przepisami regulaminu. Wymagania te odnoszą się do konkretnych standardów dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa życia i zdrowia człowieka, ochrony środowiska jak również mają na celu zapobieganie wprowadzeniu konsumentów w błąd.

Zabrania się realizacja produkcji, podlegającej obowiązkowej certyfikacji, bez przedstawienia konsumentom certyfikatu.

Podany niżej sprzęt podlega obowiązkowej certyfikacji:

- Sprzęt rolniczy;
- Elektryczny, radiotechniczny elektrony sprzęt;
- Wyposażenia ogrzewania i sprzęt, działające na stałym paliwie, gazie i paliwie płynnym;
- Sprzęt obróbki drewna;
- **Materiały budowlane, produktu i konstrukcji;**
- Sprzęt lekkiego przemysłu;
- Sprzęt medyczny i weterynaryjny , medyczne i weterynaryjne produkty i środków sanitarno-higienicznego zastosowania;

- Paliwa;
- Sprzęt dla potencjalnie niebezpiecznych produkcji.

Uprawnione organy przeprowadzające certyfikację w Republice Kazachstan:

- Uprawniony organ standaryzacji, meteorologii i certyfikacji (Komitet standaryzacji, meteorologii i certyfikacji Ministerstwa Energii, Przemysłu i Handlu Republiki Kazachstan)
- Akredytowane jednostki certyfikujące produktów, procesów i usług;
- Akredytowane laboratorium badawcze (centra);
- Akredytowane organizacje zaświadczenia usług doradczych w zakresie akredytacji;
- Specjaliści - audytorzy certyfikacji.

Dobrowolna certyfikacja w Kazachstanie

Dobrowolna certyfikacja służy do potwierdzenia zgodności produktów lub usług ze standardami republiki Kazachstan lub innymi normatywnymi dokumentami. Ubieganie się o certyfikat dobrowolny jest inicjowane przez producenta lub może być narzucone przez odbiorcę.

Procedura certyfikacji w Kazachstanie:

- Złożenie wniosku o przeprowadzenie certyfikacji oraz jego rozpatrzenie
- Podjęcie decyzji dotyczącej wniosku oraz wybór schematu certyfikacji
- Zawarcie umowy na przeprowadzenie certyfikacji
- Ustalenie listy wymaganych próbek, przesłanie ich do laboratorium oraz ich przebadanie.

- Kontrola inspekcyjna zakładu produkcyjnego (jeżeli jest to przewidziane w schemacie certyfikacji)
- Wystawienie opinii na temat produkcji (jeżeli jest to przewidziane schematem certyfikacji)
- Analiza otrzymanych wyników oraz podjęcie decyzji o wydaniu lub odmowie wystawienia Certyfikatu GOST-K (Certyfikatu ROK)
- Przedstawienie informacji dotyczącej wyników certyfikacji
- Rejestracja Certyfikatu w Państwowym Rejestrze RK
- Wydanie Certyfikatu

- Badania przeprowadzane są na podstawie próbek. Konstrukcja, skład oraz technologia produkcji powinny być takie same jak produkcja eksportowana do Kazachstanu.

- Badania przeprowadzane są w terminie, który przewidziany jest w dokumentacji normatywnej jako metodyka badań danego produktu oraz zgodnie z ustaleniami z Organem.

- W przypadku, jeżeli terminy badań nie są uwzględnione w normatywnej dokumentacji, to dany termin nie powinien przekraczać 30 dni kalendarzowych.

- Ilość próbek, sposób ich odbioru oraz przechowywania ustala się zgodnie z normatywną dokumentacją dla danej produkcji oraz metodyką badań.

- Próbki certyfikowanych produktów są przechowywane do czasu ważności produktów lub terminu ważności certyfikatów.

Kontrola zakładu produkcyjnego:

W zależności od schematu certyfikacji czasem wymagana jest kontrola zakładu produkcyjnego. Obszary podlegające kontroli są następujące:

- stan normatywnych dokumentów i norm zakładowych;

- zastosowanie procesu technologicznego oraz stanu jego metrologicznego zabezpieczenia;
- Kontrola i badania półproduktów i surowców. Sporządzanie protokołów z tych badań;
- Procedury naprawy mechanizmów i urządzeń używanych przy produkcji, kontrola jakości urządzeń używanych do kontroli gotowych wyrobów i półproduktów;
- Magazynowanie i dostępność surowców i materiałów; warunki magazynowania gotowych produktów;
- Procedury utrzymywania jakości certyfikowanych produktów;
- Procedura rejestrowania oraz analiza reklamacji certyfikowanych wyrobów.

Termin ważności certyfikatów i ich przedłużenie:

O terminie ważności certyfikatu decyduje Organ po uwzględnieniu wybranego systemu certyfikacji, specyfikacji produkcji i terminu ważności normatywnych dokumentów. Istnieje możliwość wystawienia certyfikatu na produkcję seryjną. Certyfikat ten obowiązuje podczas dostarczania, sprzedaży i użytkowania produktów, przez cały okres na jaki został wystawiony.

Jeżeli certyfikowane produkty posiadają określony termin ważności, wówczas gdy skończy się ważność certyfikatu, może on zostać przedłużony do końca ważności produktów przez Organ, który wystawiał Certyfikat. Maksymalny okres na jaki możliwe jest zarówno wystawienie jak i przedłużenie certyfikatu wynosi 3 lata.

Informacje zawarte w certyfikacie:

- Informacje na temat zgodności produkcji z określonymi standardami Republiki Kazachstan;
- Informacje na temat przyznania wnioskodawcy prawa do znakowania produktów certyfikowanych znakiem zgodności;
- Informacje o posiadaniu przez wnioskodawcę certyfikatów systemu zarządzania jakością;
- Informacje na temat dokumentów, które są podstawą do wystawienia certyfikatu zgodności (wyniki testów, badań, protokół analizy zakładu produkcyjnego).
- Zastosowany schemat certyfikacji.

Certyfikat może posiadać załącznik zawierający:

- Listę konkretnych produktów, na które certyfikat został wydany.
- Grupy jednorodnej produkcji, wyprodukowane przez jednego producenta oraz certyfikowane na podstawie tych samych wymagań.
- Elementy kompletów i części zapasowych używanych do technicznej obsługi oraz remontu wyrobu ukazanego w Certyfikacie.

18. Przydatne adresy firm kazachstańskiej branży budowlanej

Nazwa firmy	Adres	Tel/fax.	e-mail/www
АЛФАР ТОО	050000 Алматы Бекмаханова 96 a/2	(727) 2349272 2351807	
БАСФ Центральная	050000 Алматы Райымбека 211а	(727) 2790013	almagul.imanbayeva@bas f.com

Nazwa firmy	Adres	Tel/fax.	e-mail/www
Азия ТОО			www.basf-cc.kz
Ак-Су ТОО	160000 ШЫМКЕНТ Байдибек би б/н	(7252) 330435 32105	aksu.05@mail.ru www.aksu-2007.narod.ru
Almaty Cement Company	040000 Талдыкорган пос.Горный	(72770) 21730	acecement@mail.ru
AS Company ИП	050050 Алматы Рыскулова 53	(727) 3275580 3844555	as_comp_3@mail.ru www.ascompani.kz
Atameken Industry ТОО	050061 Алматы Рыскулова 101	(727) 2639545 2639544 2639535	industry@atameken.kz www.atameken.kz
Bautex ТОО	050000 Алматы Гагарина 93 оф 409	(727) 2323683 2323684	info@bautex.kz www.bautex.kz
Caspian Resources	050049 Алматы Аль-Фараби 19	(727) 2777720 2777730	info@caspian-cement.kz www.caspian-cement.kz
EPS Kazakhstan Ltd ТОО	050000 Алматы Байтурсынова 85 оф.129	(727) 2923503 2925092	info@epskz.kz www.epskz.kz
Henkel Bautechnik Kazakhstan	050000 Алматы Масанчи 78	(727) 2442343	bautechnik@kz.henkel.com www.henkel.com
HEVECO ТОО	050000 Алматы Шолом Алейхем 19	(727) 2722244 2722211 2628928 2628954	info@heveco.kz www.heveco.kz

Nazwa firmy	Adres	Tel/fax.	e-mail/www
ТОО "Эге Шымкент"	Шымкент, ул. Капал Батыра, б/н	+7 (7252) 442-747 / +7 (7252) 442-746	support@egeshymkent.kz http://egeshymkent.kz/
ТОО "Технопласт"	050050 Алматы, проспект Сейфуллина 180	+7 (727) 294 38 75, +7 (727) 294 38 79	technoplast@nm.ru
SB PLAST	050034, Алматы, ул.Бродского, 173А	+7(727)253-06-64; +7(727)263-94-86; +7(727)253-06-74; +7(727)263-94-87	sbplast@mail.ru
ТОО "Вулкан"	Алматы, пр. Сейфуллина 410	+8 (3272) 50-63-26, 50-63-27, 79-06-33, 79-68-24 / +8 (3272) 79-68-29	
RELCO-PLAST	Алматы, ул. Бродского 36а	+7(727) 2639404 / +7(727) 2639404	relco-plast@mail.ru
StarPlast, ИП	Алматы Желтоқсан 96 офис 219	+7 (727) 3340922 / +7 (727) 2506956	star_plast@mail.ru / www.starplastalmaty.com
ТОО "Фасад-	Алматы	8(727)323-63-	info@fasadbuild.kz /

Nazwa firmy	Adres	Tel/fax.	e-mail/www
BUILD"	ул.Шевченко 165Б уг.Радостовца	97 / 8(727)323- 63-97	www.fasadbuild.kz
ТОО "Мир оконных технологий"	Алматы, Рыскулова 68а	+7(727) 2516555 / +7(727) 2516555	mir_ok_tech@mail.ru
ТОО "РЕИЗ GROUP"	Алматы, ул.Бекмаханова 93	+7(727) 244-91- 44 / +7(727) 244-91-23	reizgroup@mail.ru /www.reiz.kz
ИП "Пасин С.В."	Алматы м- он.Жулдыз-2 д.39в	8(727)252-71- 28 +7 701-350- 00-00	sppasinsv@mail.ru / http://pvc.wmsate.ru
ЭМЗ-Окна	Алматы, пр.Абая 52 "б"	: (727)271-91- 12, (727)271- 91-13, (727)294-26-65 / (727)294-14- 61	info@emzokna.kz / www.emzokna.kz
EuroSperPlast	Алматы, пр. Суюнбая 222 а	+7 727 251 97 48, 251 53 12, 252 82 98	www.eurosuperplast.kz
Kablan TOO	050000 Алматы Бекмаханова 88в Наурызбай батыра 154а	(727) 2599399 3852069 3839455	office@kablan.kz www.kablan.kz

Nazwa firmy	Adres	Tel/fax.	e-mail/www
Metall Con TOO	050000 Алматы Ратушного 88а	(727) 2941409 2941881	metall_con@mail.ru www.metallcon.kz
АршалыСтройС наб TOO	010000 Астана Бейбитшилик 7/2	(7172) 315579 315508	assnab@yandex.ru
Астана-Брик TOO	050000 Алматы Гете 257/7	(727) 3177100 3177112	
Астана- Пальмира TOO	010000 Астана Станция Сороковая, база Энергоснаб	(7172) 233038	
АТК фирма TOO	060020 Атырау Атамбаева 33	(7122) 457035 457034 457074	atk@nursat.kz
Жанатас TOO	030000 Ақтобе Смагулова 9	(7132) 217745 213296	zhanatas@ok.kz
Завод бетонных напорных труб Бент	040000 Алматы пос. Первомайский, Заводская 1	(727) 2993652 2993690	aobent@mail.ru
Западно- Казахстанская Корпорация Строительных материалов АО	090000 Уральск пос. Зачаганск, Азербайджанская 48	(7112) 501384 516478	zkksm@mail.ru www.zkksm.kz
КазHiTechEuroB uilding TOO	160000 Шымкент Иляева 69	(7252) 566335 539076	pergaun@mail.ru
Кайрат и Ко	050031 Алматы	(727) 2768252	ask-kairat@mail.ru

Nazwa firmy	Adres	Tel/fax.	e-mail/www
АСК	Толе би 295а	2232270	
Карага ТОО	010000 Астана Трасса Астана- Караганда д.7 оф.5	(7172) 290490 947877	
Караганда Арх Проект ТОО ТПО представительст во Баумаркт	100061 Караганда Ерубоева 52-2	(7212) 479697	arch-sale@mail.ru
Караганда-Бетон ТОО	100000 Караганда Моторная д.19	(7212) 564770	
КарагандаСтрой Конструкция ТОО	100000 Караганда Библиотечная 1а	(7212) 490556 412300	
Карбохим Казахстан ТОО	070000 Усть- Каменогорск Горького 42-17	(7232) 264513	info@karbohim.kz www.karbohim.kz
КНАУФ Гипс Капчагай. Предприятие с участием ДЭГ	040805 Капчагай пос. Заречный, промзона а/я ГИПС	(72772) 2954901	almaty@knauf.kz www.knauf.kz
Компания Стирол ТОО	140000 Павлодар Алмы 5	(7182) 396429 393477	stiroл@list.kz www.stiroл.kz
ПавлодарПластК омплект ТОО	140000 Павлодар Промзона	(7182) 313726	www.ppk.kz

Nazwa firmy	Adres	Tel/fax.	e-mail/www
Павлодарский картонно- рубероидный завод АО	140000 Павлодар Северная промзона	(7182) 564869 393418 393425	pkrz@nursat.kz www.pkrz.
Петропавловски й завод строительных материалов ТОО	150000 Петропавловск Ауэзова 264	(7152) 363233 363242	pzsm_petropavl@mail.ru
Стройпромгрупп - 2030 ТОО	050012 Алматы Амангельды 49а	(727) 2677274	spg2030@evrica.kz
Шымкентцемент	160000 Шымкент Акмазар-Хана	(7252) 519999 571275	www.shymkentcement.kz
Стекольный завод САФ	50000 Алматы ул. Гоголя, 84-А	+7 (727) 38-00- 256 +7 (727) 38-00- 256	http://www.saf.kz
ТОО «Гипсовый комбинат»	Тараз, ул. Толе би, 184	+7 (7262) 51- 73-85 + 7 (7262) 348355	gipskom@mail.ru
ТОО Сарым	Караганда, ул.Космонавтов- 81	(7212)78-89-60, 51-11-89 (7212)51-35-32	www.sarym.kz sales@sarym.kz
ТОО АзияЦемент	Шымкент, ул.Линейная 82	7702-518-19-60	http://asiacement.kz info@asiacement.kz
ТОО Koman	с.Екпинды,Алмат	8/728/36-	koman@mail.kz

Nazwa firmy	Adres	Tel/fax.	e-mail/www
	инск.обл.	25127;8/727/27 25767 8/728/36- 25127;8/727/27 25767	
ТОО “Alina Management”,	Алматы ул. Казыбаева, 20	+7 (727) 330 37 00 +7 (727) 330 37 09	www.alina.kz
ТОО "Гауди"	050030, Алматы, Илийский тракт, 11	+ 7 727 290 36 36, + 7 727 290 38 90, + 7 727 239 91 69, + 7 727 232 85 58	gaudi-paint.kz/ gaudi_s@mail.ru
ТОО ПК «Алматинский завод керамики»	050002 Алматы, ул. Карасай батыра, 123	+7 (727) 399 88 39; +7 (727) 399 88 37	ceramica@almatyceramics.kz www.almatyceramics.kz
Кератек, карагандинский кирпичный завод	Осевая, 1 а 100000 Караганда	+7 (7212) 319553, 319552 (7212) 440182, 443062	keratek@mail.ru www.keratek.com